informatief

99

oktober 2021

Informatief is een uitgave van de Vereniging van Hogere ambtenaren bij het Ministerie van Financiën

ARTIFICIAL INTELLIGENCE

DOUANE

DATA

BELASTINGDIENST

ETHIEK

Symposium VHMF18 november 2021

Data: Goud of Fout?
Groen-Blauwe ontwikkelingen

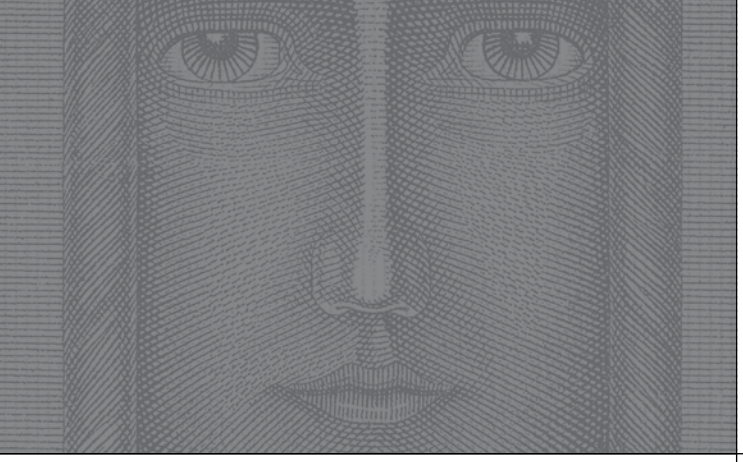

Inhoud

03 **Vanuit het bestuur**

05 **Data is is fout**

06 **@Douane.nl – een preview**

09 **AI bij de Belastingdienst**

11 **Symposium VHMF 18 november 2021**
Data: Goud of Fout?

14 **Tax & Technology: een eerste introductie**

15 **Column Thijs Hellegers**

16 **Tax data hub**

18 **terugblik Webinar VHMF 10 juni 2021**

28 **Zijn we als Belastingdienst wel zo goed bezig? Soms wel, en vaker dan je denkt**

30 **VHMF Ontwikkelingen**

32 **Tot slot**

Sluitingsdatum volgende Informatief: 16 november 2021

Vanuit het bestuur

Rechtspositie. Vakmanschap. Verbinding. Dat is de samenvatting van waar de VHMF voor staat. Als bestuur merken we steeds meer hoe moeilijk we het vinden om deze drie punten over te brengen. Als bestuur zijn we er van overtuigd dat het juist de combinatie is die de VHMF aantrekkelijk maakt: waar kom je anders collega's van het ministerie, Toeslagen Douane en Belastingdienst tegen en kun je van hen leren hoe ze hun vak uitoefenen, ook al is dat op een heel ander gebied dan waar je zelf werkt. Je kunt altijd leren van hoe een ander zijn vakmanschap uitoefent.

Als gezegd is het moeilijk om de combinatie over te brengen. Sommigen hebben minder met de rechtspositie, anderen zijn juist daarom lid. Hetzelfde geldt voor vakmanschap. Sommigen vinden dat onze werkgever hen daar genoeg in biedt, anderen maken graag gebruik van de ruimere insteek die de VHMF kan bieden, bijvoorbeeld via onze symposium-commissie. Bij het overbrengen van bovengenoemde combinatie gebruiken we het begrip "beroepsvereniging". We zijn immers meer dan een vakbond, maar hebben tevens niet alleen iets met vakmanschap. Bovendien: de rechtspositie heeft invloed op de beleving (en de uitvoering) van je vakmanschap. Het bestuur merkt echter ook dat eigenlijk niemand iets heeft met het begrip beroepsvereniging. En dat we het als vereniging, buiten onze symposia, moeilijk hebben om onze positie op het punt van vakmanschap waar te maken. Toch biedt het bespreken van vakmanschap als VHMF (en dus niet Belastingdienst, Douane of Toeslagen) een toegevoegde waarde. De VHMF kan immers een bredere blik bieden dan enkel de ambtelijke blik – zie ons Manifest, onze bijdragen over Voldoening op aangifte en over de invordering uit het verleden en de aandacht voor Toeslagen in onze nieuwsbrieven. Ook onze bijdrage aan de rechtspositie komt van enkele enthousiaste maar zwaar belaste collega's. Dat geldt tevens voor de andere taken van het hoofdbestuur.
Alle drie genoemde punten hebben één overeenkomst: de VHMF kan het niet zonder haar leden. Dus, wil je iets

organiseren voor je collega's op het gebied van je vak en daarbij voor verbinding zorgen, dan is het altijd mogelijk om dat via de VHMF te doen. Meld je bij je lokale bestuur of bij het hoofdbestuur. Heb je, samen met andere leden of alleen, iets te berde te brengen over (voorgenomen) wetgeving. Meld je bij je lokale bestuur of bij het hoofdbestuur. Wil je bijdragen aan de rechtspositie, in OR of anders. Meld je bij je lokale bestuur of bij het hoofdbestuur! Een bijdrage leveren kan op velerlei manieren, langduriger (als bestuurslid bijvoorbeeld), maar ook kortdurend of eenmalig. Wij staan er voor open!
Deze Informatief is mede bedoeld als voorbereiding op het symposium van 18 november in Utrecht onder de titel: "DATA: GOUD OF FOUT? Groen-Blauwe ontwikkelingen" een belangwekkend onderwerp, dat ons werk, maar ook de verhouding tot de burger kan veranderen. Met name dat laatste is erg belangrijk: daar moet goed over worden nagedacht. Juist op dit gebied is het verschil tussen burgers erg groot.
Fijn dat de symposiumcommissie, na het succesvolle webinar van 10 juni, weer iets heeft kunnen organiseren. Het bestuur is de commissie daar zeer erkentelijk voor! We houden op 18 november 's ochtends ook onze ALV, waarvan je de stukken later ontvangt. De insteek van het bestuur en de symposiumcommissie is een fysieke bijeenkomst: we willen elkaar weer "live" zien in plaats van via een scherm. In deze tijd moet je daarvoor echter wel altijd een slag om de arm houden: wellicht wordt de bijeenkomst toch anders als waar we nu aan denken. We houden je op de hoogte. Tot ziens op 18 november!

Winterswijk, 2 oktober 2021

Mutaties Ledenbestand

Nieuwe leden	per
Mevr. S.R.A. Sewberath Misser	16-04-2021
Dhr. O. Kubbe	25-05-2021
Dhr. S.B.F. Heutink	26-05-2021
Dhr. D. Kootstra	26-05-2021
Dhr. A.G. Clements	27-05-2021
Mevr. J.C.P Gielen	09-06-2021
Dhr. L. Loop	09-06-2021
Dhr. M.R. Baal	09-06-2021
Mevr. L.E. Heimerikx	10-06-2021
Dhr. R.C.T. van Halem	11-06-2021
Dhr. D.J.H. Kraft	16-06-2021
Dhr. L. Williams	16-06-2021
Dhr. Y. Zariouh	17-06-2021
Mevr. R.C. van der Wel	23-06-2021
Mevr. J.T. Hollegien	28-06-2021
Mevr. M. van Wetten	30-06-2021
Dhr. Knol	07-10-2021
Dhr. Ergec	08-10-2021

Overleden	per
Dhr. D. de Vries	09-08-2021
Mevr. S. Hol	07-07-2021

Naar postactief	per
Dhr. H.S. Brouwer	01-06-2021
Dhr. C.C.A. van der Hout	01-06-2021
Dhr. H.T.A.M. van Mierlo	01-07-2021
Dhr. B.L. Jansema	01-07-2021
Dhr. T.H.C. van de Molengraft	01-07-2021
Dhr. E.G. Turpijn	01-08-2021
Dhr. J.M. Meerkerk	01-09-2021

Data is is fout

door Thijs Hellegers

Dit moet een hosannaverhaal worden over data en artificial intelligence, maar ik twijfel. Om te beginnen stoort het mij als mensen het hebben over 'data is', net zoals je steeds vaker 'media is' gebruikt ziet worden of enkelvoud en meervoud door elkaar – helemaal vreselijk. Dan heb je toch helemaal geen taalgevoel!

Waarin schuilt mijn scepsis over de zegetocht van data en AI? Het lijdt geen twijfel dat data het nieuwe goud zijn, getuige de onstuitbare opmars van big tech – Facebook, Google, Amazon, bedrijven die groter en machtiger zijn dan afzonderlijke landen. Miljoenen of zelfs miljarden mensen stellen gratis hun gegevens beschikbaar en vormen zo het verdienmodel. Zorgen over privacy zijn er wellicht wel, maar wat is het alternatief voor bijvoorbeeld WhatsApp of Instagram?

De Belastingdienst beschikt over een giga hoeveelheid data ten behoeve van de heffing en inning van belastingen .Hoe mooi zou het niet zijn als je die gegevens slim kunt combineren om snel zicht te krijgen op oneigenlijk gebruik of misbruik? Al decennia terug werd het idee geopperd dat wie fraudeert met bijvoorbeeld de motorrijtuigenbelasting/houderschapsbelasting het ook wel niet zo nauw zal nemen met zijn aangifte inkomstenbelasting. En zo zijn veel meer toepassingen te bedenken van koppeling van data. Maar behalve een goudmijn betreed je dan ook een mijnenveld. Denk maar aan de Bulgarenfraude: lachende mensen die in Bulgarije hun toeslag pinnen. Wat ligt dan meer voor de hand dan een koppeling tussen nationaliteit en toeslagaanvraag? Nou ja, de vraag stellen is hem beantwoorden: het mag niet, punt uit. En je mag ook niet zomaar de gegevens van de motorrijtuigenbelasting/houderschapsbelasting gebruiken voor het detecteren van risico's bij een andere belasting.

Het leek zo mooi, begin van deze eeuw, het programma complexiteitsreductie: alle gegevens in één bak, waaruit je vervolgens kon putten voor elke afzonderlijke toepassing. Het strandde op de onmogelijkheid de winkel draaiend te houden tijdens de verbouwing, maar het is ook de vraag of de realisatie thans nog de toets van de privacybescherming zou kunnen doorstaan.

Daarmee kom ik bij de verhouding tussen overheid en burger. De digitalisering geeft de overheid een ongekende machtspositie. Zonder smartphone of computer besta je nauwelijks meer: aangifte doen, toeslag aanvragen, informatie opzoeken, gratis zelftesten bestellen. Uitermate handig allemaal, maar tegelijkertijd ook beangstigend. Op tal van plaatsen wordt van mij informatie bijgehouden; als ik inlog via DigiD krijg ik steevast de vraag of het goed is dat allerlei instanties voortaan alleen nog digitaal met mij communiceren. Ik heb een schriftje met de inloggegevens van tal van winkels en bedrijven waar ik wel eens wat heb besteld en ook daar houden ze mijn historie keurig bij. Je ontkomt er simpelweg niet aan om allerlei gegevens te delen als je iets wilt bestellen: naam, adres, telefoonnummer, emailadres, geboortedatum, bankrekeningnummer et cetera.
En natuurlijk worden met de regelmaat van de klok bestanden gehackt: bij de Universiteit Maastricht, de gemeente Lochem, de GGD, de provincie Gelderland, de kaasleverancier van Albert Heijn en ga zo maar door. Inmiddels koester ik geen illusie meer over de bescherming van mijn gegevens. Net als iedereen krijg ik in mijn spam mailtjes waar ik maar beter niet op kan klikken. Geen idee hoe ze aan mijn mailadres komen, wél een vermoeden dat dat ergens buitgemaakt is bij een hack en voor een luttel bedrag verhandeld op een obscure internetmarkt. Instellingen kunnen achteraf het lek proberen te dichten, maar de gelekte gegevens blijven natuurlijk gewoon rondzwerven tot de volgende oplichter weer een fakebericht over een prachtige erfenis stuurt.

Gevolg van de digitale revolutie is ook dat de oorlogvoering zich van het slagveld verplaatst naar het internet. De buitenlandse beïnvloeding van de Amerikaanse verkiezingen is geen incident, maar een zeer verontrustend teken hoe onze democratie wordt bedreigd. En wat gebeurt er als een vijandige mogendheid zich meester maakt van de digitale goudmijn van onze overheid? Duizenden Afghanen moeten zich ernstig zorgen maken omdat een geavanceerd registratiesysteem van de Amerikanen in handen van de Taliban is gevallen. Ik weet het, dat is ver van mijn bed, maar toch...

Ik realiseer mij dat we met z'n allen een weg zijn ingeslagen die leidt tot steeds meer digitalisering. Dat biedt geweldige mogelijkheden voor dienstverlening en toezicht/handhaving. Daar zijn inspirerende verhalen over te vertellen, getuige het exposé van Frank Heijmann over de werkwijze van de Douane. Ik wil graag geloven dat we op die manier greep houden op de immense goederenstromen op Schiphol en in de Rotterdamse haven. Slim gebruik van data en toepassing van artificial intelligence zijn hét antwoord op de massaliteit en complexiteit van belastingen en toeslagen. Laten we vooral kijken hoe dat op een verantwoorde en veilige manier kan.

@Douane.nl – een preview

door Frank Heijmann en John Peters (Douane Nederland)

Een consument die vroeger een setje batterijen nodig had ging daarvoor naar een fysieke winkel, om de hoek of iets verder weg gelegen, om daar de batterijen in de gewenste maat en hoeveelheid te kopen. Heden ten dage heeft die consument vaak de keuze om ofwel naar een fysieke winkel te gaan of om de batterijen online via een webwinkel te kopen.

Die webwinkel hoeft niet noodzakelijkerwijs in Nederland te zijn gevestigd en de producten die deze webwinkel aanbiedt kunnen zich in een land buiten Nederland of buiten de Europese Unie bevinden. Na bestelling online worden de producten naar de consument verzonden en bij hem thuis afgeleverd - en als de consument in Nederland woont terwijl de goederen vanuit een derde land buiten de Europese Unie worden geleverd, is sprake van internationale handel en moeten bij invoer in de Europese Unie tal van fiscale en niet-fiscale verplichtingen worden nageleefd - ook voor een setje batterijen van enkele euro's. Tel daarbij op dat ook goederen die de consument nog in een fysieke winkel aanschaft vandaag de dag veelal buiten de Europese Unie worden geproduceerd, aangezien de loonkosten daar doorgaans beduidend lager zijn dan bij vervaardiging binnen de EU en ook producenten binnen de Europese Unie in toenemende mate gebruik maken van in lagelonenlanden vervaardigde halffabricaten - dan zal het geen verbazing wekken dat het volume van de internationale handel de afgelopen jaren exponentieel is toegenomen en bovendien wezenlijk is veranderd: van grote volumes naar veel - heel veel! - kleine pakketjes.

De Douane heeft de opdracht om deze internationale handel te controleren, zowel op fiscale aspecten (heffing en afdracht van het juiste bedrag aan belastingen bij invoer) als op niet-fiscale aspecten (zoals productveiligheid, milieuaspecten, gezondheidsaspecten en dergelijke). Maar hoe controleer je een handelsstroom die dagelijks groeit en waarvoor bovendien geldt dat het einde van de groei voorlopig nog niet in zicht lijkt? Het antwoord op die vraag is in beginsel eenvoudig: de Nederlandse Douane werkt immers risicogericht en zet controlemiddelen slechts in daar waar risico's worden vermoed. Dit vermoeden wordt afgeleid uit een voorafgaande risicoanalyse, waarbij de kennis over goederen, betrokken bedrijven, goederenketens en de uitkomsten van controleresultaten in het verleden worden gewogen. Meer en meer worden vóór het moment van invoer gegevens verzameld en geanalyseerd en wordt beoordeeld of bij een specifieke goederenbeweging sprake is van anomalieën, afwijkingen van hetgeen gebruikelijk is of in de lijn der verwachtingen ligt, en derhalve nader onderzoek gerechtvaardigd is. Aan gegevens heeft de Douane geen gebrek: deze zijn beschikbaar in de douaneaangiften die voor de goederenzending worden ingediend, in de systemen van bedrijven, in meldingen die door nationale collega-handhavers of buitenlandse douaneadministraties worden gedaan, en uiteraard op het internet. Door middel van een adequaat systeem van risicomanagement kan schaarse personele en materiële capaciteit optimaal worden ingezet, maar wordt ook voorkomen dat internationale goederenzendingen onnodig worden opgehouden voor controle.

Uiteraard is de alledaagse praktijk vele malen complexer dan hiervoor beschreven. Door de volumegroei van de internationale handel komen steeds méér data beschikbaar voor analyse. Inmiddels is vastgesteld dat de hoeveelheid data die moet worden geanalyseerd om de juiste keuzes te kunnen maken in het handhavingsproces, te omvangrijk is geworden voor een handmatige en op menselijke interpretatie gebaseerde verwerking per goederenbeweging. Daarbij komt dat de toename van goederenzendingen - met name op het gebied van e-commerce - veelal voor rekening komt van partijen die nieuw zijn op de markt, waarbij de Douane weinig tot geen gegevens tot haar beschikking heeft met betrekking tot het (aangifte-)gedrag, achtergronden en historie van deze marktpartijen.

Daarom is behoefte ontstaan aan een andere aanpak. Centraal daarbij staat de ontwikkeling van geautomatiseerde systemen die - met behulp van op zelflerende algoritmen gebaseerde kunstmatige intelligentie - aan de hand van analyse van grote hoeveelheden data voorspellingen, oplossingen en conclusies kunnen produceren en zelfstandig afwijkingen kunnen herkennen en signaleren in patronen, in dit geval in patronen in goederenstromen en de daarop betrekking hebbende gegevensstromen. Computers die zijn gebouwd volgens de principes van kunstmatige intelligentie zijn immers bij uitstek geschikt voor het

herkennen van 'patronen' in data – en daarmee ook voor het signaleren van afwijkingen in die patronen. Een extra dimensie bij de Douane is dat naast numerieke en alfanumerieke gegevens ook sprake is van beelden: de Douane scant immers producten, met behulp van X-ray apparatuur, en deze beelden genereren eveneens data. De inzet van op kunstmatige intelligentie gebaseerde computers door de Douane biedt de mogelijkheid om afwijkingen (en daarmee mogelijke onregelmatigheden) in gegevens geautomatiseerd te onderkennen en te analyseren – niet alleen in de gegevens die zijn opgenomen in een aangifte, maar evenzeer in de gegevens die naar voren komen in de scanbeelden van goederen.

In de handhavingsvisie van de Nederlandse Douane, de Visie Grensverleggend, wordt in dit verband gesproken over 'autodetectie van data en goederen', waarin drie informatiestromen samenkomen met de aangiftedata: een geautomatiseerde ontsluiting van data die in zogenaamde commerciële 'datapipelines' over specifieke goederenbewegingen voorhanden zijn, een geautomatiseerde validatie en verrijking van deze data door middel van cross-reference technieken én een geautomatiseerde beoordeling van scanbeelden (of resultaten van andere zogenaamde non-invasieve detectietechnologieën die door de Douane worden toegepast) die betrekking hebben op deze goederen. Door de inzet van zelflerende algoritmen, kunstmatige intelligentie en deep machine learning is naar verwachting 'de machine' in staat om in de datamassa die is ontstaan door de samenvoeging van de hiervoor genoemde informatiestromen anomalieën te detecteren én te voorspellen - en deze te signaleren aan 'de mens', de douaneambtenaar, die uiteindelijk op basis hiervan besluit over de inzet van controlemiddelen bij een specifieke goederenbeweging.

Uiteraard bestaat een dergelijke 'machine' nog niet, althans niet voor de gegevensstromen die de Douane op dit moment tot haar beschikking heeft - en is het zelfs maar de vraag of ooit één machine zal kunnen worden ontworpen die tegelijkertijd tot dit alles in staat is. Er zijn weliswaar voldoende voorbeelden bekend van de toepassing van Artifical Intelligence bij de verwerking en analyse van data en de voorspelling van te verwachten scenario's door een computer, maar de informatie die daarbij wordt geanalyseerd en verwerkt is dan doorgaans afkomstig uit gestandaardiseerde databronnen, waarvoor vervolgens specifieke algoritmen zijn geschreven, zodat 'de machine' in staat is de data te analyseren. De Douane heeft echter te maken met zeer veel bronnen waarin data volgens uiteenlopende structuren, begrippenkaders en semantiek zijn vastgelegd. Het omzetten van deze data naar uniforme data die ten behoeve van analyse kunnen worden gebruikt is een nog onvoldoende ontgonnen terrein.

Autodetectie van data en goederen bij de Douane neemt vooralsnog de vorm aan van meerdere 'deeloplossingen', die echter ieder voor zich een bijdrage leveren aan de automatisering van hetzij ontsluiting van data, hetzij validatie van data, hetzij interpretatie van scanbeelden, en daarmee bijdragen aan de in de Visie Grensverleggend voorziene autodetectie van data en goederen. Enkele voorbeelden van de stappen die inmiddels op dit gebied zijn gezet:

- In Europees verband is binnen het CASSANDRA-project (Common Assessment and Analysis of Risks in Global Supply Chains) in samenwerking met het bedrijfsleven, douaneadministraties en andere inspectiediensten, onderzoeks- en kennisinstellingen en enkele grote havens binnen de Europese Unie onderzocht op welke wijze de uitwisseling van data tussen bedrijfsleven (dat betrokken is bij een internationale supply chain en daarmee de beschikking heeft over gegevens van goederen die binnen de supply chain worden vervoerd) en handhavingsorganisaties (die toezicht houden op deze internationale handelsstroom en met het oog daarop willen kunnen beschikken over gegevens voor een adequate risicoanalyse) kan worden gefaciliteerd. Daarbij is onder meer een zogenaamd 'datadashboard' ontwikkeld, met behulp waarvan de Douane toegang kan krijgen tot gegevens die in een zogenaamde 'datapipeline' zijn ingebracht door commerciële partijen die bij een goederentransport zijn betrokken. Deze gegevens kunnen ten behoeve van risicoanalyse worden gebruikt.
- Eveneens in Europees verband wordt - in het kader van het project ACXIS (Automated Comparison of X-ray Images for Cargo Scanning) - samengewerkt bij de ontwikkeling van algoritmen voor de geautomatiseerde herkenning van scanbeelden. Het uiteindelijke doel daarvan is scanbeelden niet langer te laten interpreteren door een menselijk oog, maar door een computer, die vervolgens aan de operator signaleert als anomalieën in het scanbeeld worden gedetecteerd. Deze anomalieën worden vastgesteld door geautomatiseerde vergelijking van het actuele scanbeeld met een referentiedatabase, waarin historische scanbeelden zijn opgenomen van zowel reguliere vrachtzendingen als vrachtzendingen met ongewenste goederen als vrachtzendingen waarbij de ongewenste goederen zijn verborgen om ze aan het douanetoezicht te onttrekken. Op die manier kan een computeralgoritme onderkennen dat een goed dat in de aangifte is omschreven als 'een appel' in werkelijkheid 'een peer is', maar ook dat een vat met ananassap geen andere producten bevat.
- Op eigen initiatief heeft de Douane het Customs Real Time Information System (CRIS) ontwikkeld. Het idee daarvoor komt voort uit een Europees onderzoeksproject, Core (Consistently Optimised Resilient Secure Global Supply-Chains). Dit systeem zorgt ervoor dat alle relevante informatie over zendingen (die risicoanalisten tot voor kort handmatig uit de douanesystemen en beschikbare externe systemen moesten halen) met één klik is op te vragen en dan beschikbaar is binnen een dashboard, op één scherm. Daarbij worden de data over een goederenzending, die in aangifte zijn vermeld, dus verrijkt met extra gegevens, die beschikbaar zijn in hetzij interne douanesystemen, hetzij in externe bronnen, waarbij tevens een koppeling wordt gelegd met historische nalevingscijfers, bijvoorbeeld voor de betreffende aangever of de betreffende goederensoort. Met CRIS wordt het voor douaneambtenaren eenvoudiger om

binnenkomende goederenzendingen te selecteren voor controle – en deze verbeterde risicoselectie draagt weer bij aan een lagere controlelast voor het bedrijfsleven. Ook externe bronnen, zoals data pipelines kunnen via CRIS worden ontsloten.

- Ook in conceptueel opzicht wordt kritisch gekeken naar de wijze waarop risicoanalyse wordt uitgevoerd. Op dit moment wordt risicoanalyse voornamelijk verricht op basis van de gegevens in de aangifte. Maar wat als het risico samenhangt met data die niet in de aangifte hoeven te worden vermeld? Zo hoeft bijvoorbeeld de route die een container heeft afgelegd van vertrek tot bestemming niet volledig in de aangifte te worden beschreven – terwijl juist die route aanleiding kan geven tot vragen. In de toekomst zal risicoanalyse dan ook pas worden uitgevoerd nadat de aangiftedata zijn verrijkt met externe bronnen, bijvoorbeeld track-and-trace-informatie van vervoerders, bestanden van marktdeelnemers, open bronnen et cetera. Als uit deze verrijking anomalieën naar voren komen, dan kan dat aanleiding zijn voor verder onderzoek van een transport - ook als de aangiftedata zelf daar geen aanleiding toe geven. Op deze manier wordt de kwaliteit van de risicoanalyse substantieel verbeterd en het aantal vals-positieve en vals-negatieve selecties verder teruggebracht. Met name bij de geautomatiseerde ontsluiting en verrijking van data die de grondslag hiervoor vormen, spelen algoritmen een belangrijke rol.

Het zijn slechts enkele voorbeelden van stappen die tot nu zijn gezet op weg naar autodetectie van data en goederen - en daarmee op weg naar de Douane van de toekomst. Toch passen hier tenminste drie kritische kanttekeningen bij:

1. De technische kennis en de technische hulpmiddelen die nodig zijn voor de ontwikkeling van autodetectie van data en goederen zijn er op dit moment of komen op zijn minst op korte termijn beschikbaar. Maar voor de concrete inzet en toepassing van concepten als algoritmen, kunstmatige intelligentie, deep machine learning, geautomatiseerde detectietechnologieën en dergelijke in het kader van het toezicht door de Douane op het grensoverschrijdende goederenverkeer zal minimaal en constant aan twee voorwaarden moeten zijn voldaan: voldoende mensen - in de zin van specifiek hiervoor te werven of op te leiden specialisten, en voldoende middelen - in de zin van IT-capaciteit, maar ook - heel basaal - toereikende budgettaire ruimte. De realiteit is helaas ook dat zulks op dit moment niet altijd het geval is.
2. Algemeen wordt erkend dat de hiervoor beschreven systemen van automatisering van processen kunnen leiden tot een meer efficiënte en effectieve overheid. Tegelijkertijd is echter in toenemende mate sprake van zorgen over de impact van dergelijke systemen en mogelijke gevolgen op het gebied van schending van de privacy, aantasting van de rechtsbescherming en zelfs discriminatie van bepaalde bevolkingsgroepen. Inmiddels zijn enkele gezaghebbende rapporten over 'algoritmisch bestuur' en met name de onwenselijkheid daarvan verschenen (zie bijvoorbeeld: A. Meijer en S. Grimmelikhuijsen: Algoritmisch Bestuur - Hoe het gebruik van algoritmen de legitimiteit van de overheid bedreigt en wat we hieraan kunnen doen en Hooghiemstra & Partners: Onderzoek 'Toezicht op het gebruik van algoritmen door de overheid'). De Douane houdt de ontwikkelingen op dit gebied uiteraard scherp in de gaten. De huidige beleidslijn luidt dat de uitkomsten van een data-analyse, ook als deze op basis van gebruik van een algoritme tot stand is gekomen, nooit de vorm zullen kunnen aannemen van een zelfstandige - geautomatiseerde - beslissing, met daaraan verbonden rechtsgevolgen. Data-analyse (en ook de automatisering hiervan met behulp van algoritmen) is niet meer dan een instrument dat de besluitvorming door medewerkers van de Douane in een specifiek geval ondersteunt en door deze medewerkers wordt gebruikt om bijvoorbeeld selectieprofielen op te stellen of te besluiten tot de inzet van een handhavingsinstrument of controle-interventie.
3. Autodetectie van data en (beelden van) goederen vraagt om een andere cultuur, waarin het besef aanwezig is dat 'de machine' de menselijke analysecapaciteit en -vaardigheden overstijgt. De mens blijft nodig, al is het maar om beslissingen te nemen naar aanleiding van het advies van 'de machine', maar de mens moet ook leren accepteren dat op sommige aspecten van het werk de 'machine' het beter kan. Maar ook op het gebied van de inrichting van de organisatie zal de cultuur moeten veranderen. Douane is net als de Belastingdienst een uitvoeringsorganisatie, met een afdeling die de handhaving ontwikkelt en inricht, een IT-afdeling die in de behoefte voorziet van technische infrastructuur en applicaties en tot slot een uitvoeringsorganisatie die de uiteindelijke controles verricht. Autodetectie van data en goederen vraagt om een continu proces van zeer nauwe samenwerking en afstemming bij de ontwikkeling van handhavingstechnieken, de ontwikkeling van de IT-infrastructuur die nodig is om deze technieken te kunnen toepassen en de daadwerkelijke handhaving waarbij deze technieken concreet worden toegepast, ondersteund door een toereikende IT-infrastructuur. Deze aspecten zullen voortdurend en naadloos in elkaar moeten grijpen. Hoe de organisatie op dat punt moet worden ingericht is nog een zoektocht.

Zeker is dat de komende jaren veel verandert in het risicobeheer en de 'machine' een steeds belangrijkere plaats gaat innemen bij het toezicht op het grensoverschrijdende goederenverkeer én dat medewerkers zullen moeten leren dat te accepteren en in die wereld zullen moeten gaan passen.

Wilt u meer weten over de handhaving door de Douane en de wijze waarop de Douane daarbij streeft naar een optimaal evenwicht tussen handhaving en de belangen van de logistiek? Dit artikel is een sneak preview van het Boek '@douane.nl – slimme handhaving en soepele logistiek', dat in de herfst van 2022 verschijnt. In dit boek wordt de ontwikkeling van de handhaving door de Douane, van verleden naar toekomst, beschreven, vanuit het oogpunt van de Nederlandse Douane als handhaver, maar met evenzeer aandacht voor het effect van de handhaving op de logistiek.

AI bij de Belastingdienst

Door Yvon van den Boer & Gerald Munters
(concerndirectie Innovatie & Strategie)

Het is duidelijk dat Artificiële Intelligentie (AI) impact heeft op onze maatschappij. De ontwikkeling van AI wordt vaak vergeleken met de industriële revolutie. De ontwikkelingen op het gebied van AI hebben ook invloed op de Belastingdienst, bijvoorbeeld de veranderende verwachtingen ten aanzien van onze producten en processen.

We staan eigenlijk nog maar aan het begin van de vele technologische ontwikkelingen die AI mogelijk maakt. De komende jaren verwachten we nog veel meer ontwikkeling van technologieën en methoden die AI voor de Belastingdienst steeds beter toepasbaar maken. De Belastingdienst wil meer gaan leren over wat al echt met AI mogelijk is en hoe dit de organisatie meerwaarde kan brengen. De Belastingdienst is daarom bezig met het vergroten van haar kennis en bewustzijn over AI door medewerkers en bestuurders voor te lichten. Ook worden onderzoeken, experimenten en programma's opgezet om in afgebakende omgevingen ervaring op te doen en de mogelijkheden van AI te verkennen. Naast het verkennen van de praktische kant zijn initiatieven opgezet om in multidisciplinaire teams overwegingen bespreekbaar te maken en discussies te voeren zodat de juiste beslissingen worden genomen. Denk hierbij aan protocollen, richtlijnen, werkgroepen en een adviesraad.

AI als middel om een doel te bereiken

Maar eerst even terug naar de basis, want het gebruik van AI is geen doel op zich. De Belastingdienst ziet als één van de belangrijkste randvoorwaarden voor de ontwikkeling van goede AI in de organisatie dat AI vooral als middel moet worden gezien om een bepaald doel te bereiken. Daartoe worden steeds de volgende vragen gesteld: welke doelstellingen streeft de Belastingdienst na en hoe kunnen die doelstellingen worden bereikt? Maar ook, welke problemen zijn er binnen de Belastingdienst en hoe kunnen we die oplossen? Kan AI daarin een rol spelen? En zo ja, hoe ziet die rol er dan uit? Een vraag- of probleemgerichte benadering is daarbij essentieel.

En dan nu echt terug naar de basis, de basis van de Belastingdienst. De Belastingdienst heeft als taak het heffen en innen van belastingen en daar zijn allerlei processen aan gekoppeld. Bijvoorbeeld het doen van aangifte, het proces van toezicht en handhaving op de aangifte en het proces van bezwaar. Hierdoor heeft de Belastingdienst te maken met de verwerking van grote hoeveelheden gegevens. In 2020 heeft de Belastingdienst bijvoorbeeld 9,8 miljoen aangiften inkomstenbelasting ontvangen en 11 miljoen telefoongesprekken gevoerd met burgers, bedrijven en intermediairs. Het zijn dus niet alleen belastinggegevens die worden uitgewisseld, maar ook allerlei gegevens die ondersteunend zijn aan het tijdig, juist en volledig regelen van belastingzaken. Het verwerken van alle gegevens die worden uitgewisseld kan niet met de hand. Er worden instrumenten ingezet om deze gegevens massaal te kunnen verwerken.

> De Belastingdienst ziet als één van de belangrijkste randvoorwaarden voor de ontwikkeling van goede AI in de organisatie dat AI vooral als middel moet worden gezien om een bepaald doel te bereiken.

De potentie van AI binnen de Belastingdienst

Ook AI-toepassingen kunnen op allerlei manieren en op allerlei vlakken binnen de Belastingdienst helpen om de grote hoeveelheden data en informatie efficiënter en met minder fouten te verwerken en zo de kwaliteit van de

[1] Zie https://www.rijksictdashboard.nl/projecten/411783 voor meer informatie

uitvoering te verhogen. Zo heeft ons Center of Excellence Cognitieve Oplossingen een document-classificatiesysteem ontwikkeld om collega's te ondersteunen bij de werkvoorbereiding van bezwaren inkomensheffing. Op deze manier kan een bezwaar sneller en met minder fouten gerouteerd worden naar een behandelaar. Hiervoor is intern een model ontwikkeld dat de informatie uit de documenten kan halen en classificeren. Een mooie toepassing waar mens en technologie samenkomen.

Een ander mooi voorbeeld is het programma 'Digitalisering Notariële Informatie'[1]. Om de uitwisseling van gegevens tussen het notariaat en de Belastingdienst te verbeteren is een oplossing ontwikkeld die notariële akten automatisch analyseert en informatie bij de akte annoteert. Hierbij worden meer dan 250 verschillende soorten akten en meer dan 185 verschillende annotaties onderkend.

Naast de processen van toezicht, handhaving en productiebeheersing kan AI natuurlijk ook in allerlei andere gebieden binnen de organisatie worden ingezet. Bijvoorbeeld in de dienstverlening, maar ook in processen rondom security en cybercrime. En denk ook aan de IV als toepassingsgebied, met alle gegevens die voortkomen uit bijvoorbeeld technisch netwerkverkeer, incidenten en verstoringen.

Van wie is deze e-mail?

Een AI-toepassing hoeft niet altijd groots en meeslepend te zijn. Soms kan een klein AI-initiatief al van grote waarde zijn in een proces. Zo is er een toepassing die e-mailberichten van externen automatisch in het medewerkersportaal van relevante informatie voorziet zodat achterhaald kan worden van wie een mail afkomstig is. Zo is informatie sneller voor een medewerker beschikbaar.

Maar of het nu groot of klein initiatief gaat, van belang is het doel voor ogen te houden en vooral samen te kijken naar de gewenste oplossing. Het gaat dan niet alleen om fiscalisten, technici en juristen, maar ook om (eind)gebruikers. Met deze uitgangspunten kunnen we leren welke toepassingen van AI mogelijk zijn en welke meerwaarde AI kan bieden voor burgers, bedrijven en de Belastingdienst zelf.

Vind jij het ook belangrijk dat de stem en de belangen van de werknemers op een positieve manier worden meegewogen in besluitvorming door de werkgever? En, wil jij vanuit die gedachte meepraten en adviseren over beleid en organisatie? Meld je dan nu aan voor de OR GO. De VHMF zoekt leden om namens de CMHF zitting te nemen in de OR GO. Je kan je aanmelden door een e-mail te sturen naar secretaris@VHMF.nl. Geef daarin ook kort aan waarom je in de OR GO wil deelnemen. Geef tevens aan bij welke directie en op welk kantoor je werkzaam bent. Wil je eerst meer weten? Bel dan met Dennis Baegen op 06 - 46 39 63 83.

Symposium VHMF 18 november 2021

Data: Goud of Fout?

Groen-Blauwe ontwikkelingen

Introductie van de verschillende sprekers op het Symposium

Dagvoorzitter Hans Gribnau

Hans Gribnau is Hoogleraar Methodologie van het belastingrecht aan de Universiteit van Tilburg en bijzonder hoogleraar Kwaliteit van fiscale regelgeving aan de Universiteit Leiden. In 2013 was hij gasthoogleraar aan de Universiteit van Antwerpen. Hij is lid van de redactieraad van Journal of Tax Administration (http://jota.website/index) en MBB, en medewerker van Wfr en TFB. Hij publiceert op het gebied van het formele belasting¬recht, handhaving, fiscale ethiek en rechtsbeginselen in het belastingrecht. Zijn publicaties zijn te downloaden via http://ssrn.com/author=441648 en https://www.researchgate.net/profile/Hans_Gribnau

De heer Gribnau introduceert zich zelf als volgt:

Magistratelijkheid in een turbulent belastingklimaat

De fiscale wereld maakt stormachtige ontwikkelingen door. Onthullingen over belastingontduiking en –ontwijking halen regelmatig de media, denk aan de Panama en Paradise Papers. Op internationaal niveau wordt er samengewerkt om het internationale belastingstelsel te verbeteren - BEPS en ATAD zijn daar voorbeelden van. Wet- en regelgeving veranderen mede daardoor snel.

Ook op nationaal niveau gaan de ontwikkelingen rondom de bestrijding van belastingontduiking en – ontwijking snel. Het gaat dan om belastingplichtigen en hun adviseurs. Bij het bestrijden van kunstmatige of verborgen offshore-structuren om belasting te ontduiken wordt nu ook het vizier gericht op hulptroepen – die variëren 'van belasting-adviseurs en trustkantoren tot notarissen, advocaten, financiële instellingen etc.' (brief staatssecretaris van Financiën van 17 januari 2017).

Magistratelijkheid mag niet wijken voor normloze crime fighting. De Belastingdienst is gebonden aan wet en rechts-beginselen, maar de beroepsethiek vraagt om meer: integriteit. Belangrijke elementen van integriteit voor de inspecteur zijn: loyaliteit, eerlijkheid, democratische gezindheid, onpartijdigheid, onkreukbaarheid, openheid en zorgvuldigheid. De inspecteur dient het recht toe te passen door de materiële belastingschuld te formaliseren en dat is iets anders dan zoveel mogelijk geld in de schatkist te laten vloeien.
Voor de beroepshouding van de inspecteur is dan bepalend dat hij een magistratelijke rol heeft, cliëntgericht dient te zijn en in de wetstoepassing redelijkheid en billijkheid dient te betrachten. Van Eijsden betoogt dan ook terecht dat het de inspecteur niet past gebruik te maken van 'de grijze gebieden van het belastingrecht waarbij er (zeer) gerede twijfel mogelijk is over de juistheid van de ingenomen standpunten.' De inspecteur dient zich dus te onthouden van fiscale grensverkenning.

En die adviseur dan, die mag maar zijn gang gaan? Allereerst is een adviseur meestal gewoon nodig om de belastingplichtige te helpen aan diens vele en complexe fiscale verplichtingen te voldoen. De Belastingdienst kan dus eigenlijk niet zonder adviseurs. Bovendien is de ene adviseur de andere niet en een adviseur is weer geen fiscale advocaat etc. Ieder heeft zijn eigen soort cliënten. Waarbij overigens uitdrukkelijk geldt dat de belastingplichtige de fiscaal voordeligste weg mag kiezen. En wat de professionele ethiek betreft: belastingadviseurs zijn zich heel goed bewust van het veranderende belastingklimaat. Zij denken na over welke grenzen professionele intregriteit aan belastingadvisering stelt. Zij zullen bepaalde structuren die 15 jaar geleden nog volledig geaccepteerd werden (ook door inspecteurs!) nu niet meer adviseren. Fiscale ethiek moet daarom een onderdeel zijn van 'de robuuste dialoog die de belastingadviseur (en de externe accountant) tegenwoordig met hun klant voeren', zoals adviseur S.E. Faber het omschrijft. Ook hier geen statisch beeld dus.
Inspecteurs en adviseurs zijn van elkaar afhankelijk en moeten daarom alleen al de dialoog aan gaan, ook over lastige kwesties als (professionele) ethiek. Dat voorkomt ingeroeste clichébeelden over en weer – zeker in een turbulent belastingklimaat.

X is werkzaam als senior Beleidsadviseur/ data Scientist bij het Landelijk Kantoor Douane in Rotterdam. Daar werkt hij samen met een klein team aan het Douane toezicht van de toekomst. Het team houdt zich bezig met o.a. het ontwikkelen van voorspellende 'machine learning' modellen voor het selecteren van risicovolle zendingen in inkomende- en uitgaande goederenstromen. Ook wordt er gewerkt aan beeldherkenningsalgoritmen voor een geautomatiseerde interpretatie van X-ray scanbeelden van zeecontainers, postpakketten en reizigersbagage. Over dit laatste zal X meer vertellen tijdens zijn pitch.

-

Diana van Hout

Diana van Hout is hoogleraar Formeel belastingrecht bij de Radboud Universiteit te Nijmegen. Daarnaast is zij werkzaam bij Tilburg University waar zij eveneens het vak Formeel belastingrecht doceert en is zij raadsheer-plaatsvervanger bij het Gerechtshof 's-Hertogenbosch. Zij heeft jarenlang in de fiscale advocatuur en in de MKB-praktijk gewerkt.

Frank Heijmann

Frank Heijmann is strategisch adviseur internationale handel en grensmanagement bij het Ministerie van Financiën/Douane. Hij heeft ruim 35 jaar ervaring op het nationale, Europese en mondiale speelveld en heeft een groot internationaal netwerk opgebouwd. Hij houdt van innovatief en vooruitstrevend denken en handelen. Hij heeft een bewezen staat van dienst in sturen en implementeren van strategische veranderingen. Verder is Frank gastspreker en docent en bovendien verbonden aan universiteiten in binnen- en buitenland. Zijn specialisatie betreft onder meer internationale logistiek, digitaliseringsprocessen en de inzet van innovatieve technologie.

Bram van der Sar
Bram van der Sar is als fiscalist (formeel recht) werkzaam binnen het team Intensivering Aanpak Verhuld Vermogen (Belastingdienst/Grote ondernemingen). De afgelopen jaren heeft Bram een aantal (wetenschappelijke) artikelen geschreven over uiteenlopende onderwerpen van veelal formeelrechtelijke aard en op 14 september 2021 heeft hij aan de universiteit Leiden zijn proefschrift 'Fiscale geheimhoudingsplicht: art. 67 AWR ontrafeld' succesvol verdedigd.

Arthur van der Linden
Arthur van der Linden (1992) is sinds 2017 werkzaam voor de Belastingdienst, thans in de hoedanigheid als Specialistisch Adviseur Tax & Technology. Daarnaast is hij sinds 2020 verbonden aan Tilburg University, in de hoedanigheid als docent/coördinator Introduction Tax & Technology. Het vakgebied Tax & Technology vervult hoofdzakelijk een brugfunctie tussen het recht en de technologie in brede zin. Het doel van het vakgebied is om handreikingen te doen om fiscaal-gerelateerde vraagstukken en processen op houdbare en wenselijke wijze te versnellen, te verbeteren of te ondersteunen. Een concreet technologisch voorbeeld is het ontwikkelde microsimulatiemodel Inkomstenbelasting & Toeslagen, die hij gebruikt om inzichten te genereren voor, en te presenteren in, zijn publicaties voor het Weekblad Fiscaal Recht. Voor die publicaties werd Arthur in 2020 vereerd met het 'winnen' van de Stevensprijs, een prijs voor een jonge auteur die complexe fiscale materie op eenvoudige wijze weet te verwoorden. Hij voltooide de Master fiscale economie (cum laude), International Business Taxation (met genoegen) en de Research Master Tax Economics aan (gedeeltelijk) Tilburg University, Humboldt Universität zu Berlin & Freie Universität Berlin.

DOUANE

DATA

ETHIEK

Bas van den Dungen
Bas van den Dungen is secretaris-generaal bij het ministerie van Financiën. Daarvoor werkte hij als directeur-generaal Curatieve Zorg bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Ook was hij onder andere voorzitter van de Raad van Bestuur van Koninklijke Kentalis en directeur bij de Landelijke Vereniging voor Thuiszorg. Hij startte zijn loopbaan bij het ministerie van Financiën. Bas studeerde Bestuurskunde aan de Universiteit Twente.

Tax & Technology: een eerste introductie[1]

door Arthur van der Linden

Tax & Technology gaat over de interactie tussen de fiscaliteit enerzijds en opkomende en bestaande technologische mogelijkheden anderzijds. In de categorie technologische mogelijkheden komen *buzzwoorden* als machine learning, deep learning, neurale netwerken en kunstmatige intelligentie allemaal voorbij. Als strategisch adviseur Tax & Technology en als docent en coördinator Tax & Technology mag ik een sleutelrol spelen in dit relatief nieuwe domein.

Gaat het domein Tax & Technology u raken? Absoluut. Gaat het uw werk overnemen? Waarschijnlijk niet. Hoewel met name machine learning en deep learning al geweldige toepassingen op de markt hebben gebracht, blijven het vormen van 'narrow AI (artificial intelligence)'. Dat houdt in dat ze één specifieke en vastomlijnde taak goed, en vaak ook beter kunnen doen dan een mens. Zo bleek op basis van een programma genaamd C-Path dat ook het weefsel rondom kankercellen, in tegenstelling tot de heersende leer, belangrijke eigenschappen vertonen die iets zeggen over de overlevingskans van de patiënt.

> Gaat het domein Tax & Technology uw werk overnemen? Waarschijnlijk niet.

Narrow AI kan echter niet presteren buiten de context van die taak. Een algoritme dat het spel Go kan winnen van de menselijke wereldkampioen, een veel complexer spel dan schaken, kan de opgedane kennis en kunde geenszins gebruiken voor een spel als dammen. Om te kunnen dammen moet het algoritme helemaal opnieuw worden getraind. Vormen van 'general AI' waarbij computers in de operatie kenmerken vertonen van menselijke intelligentie, zijn er nog niet. Er zijn voorspellingen dat general AI zal arriveren in 2030, 2060; maar er zijn ook voorspellingen dat het er nooit zal komen.

De huidige technieken zijn heel erg goed in het vinden van - soms zeer subtiele - patronen en verbanden ('correlaties') om die vervolgens te gebruiken als voorspellingsvariabele/referentie in relatie tot een toekomstige situatie. Het gaat bij dergelijke toepassingen vaak – niet altijd – slechts om geobserveerde samenhang tussen de trainingsdata en het nieuwe, niet eerder geobserveerde geval. Dat betekent bijvoorbeeld dat een Tesla midden op de snelweg af zal remmen als de kleur van het maanlicht voldoende gelijkenis vertoond met de felgele kleur van een Amerikaans stoplicht dat op 'oranje' springt [RTL Nieuws, 23 juli 2021]. Ook kan een algoritme een koe op het strand soms niet goed herkennen, omdat het subject ('koe') en de context ('strand') negatief met elkaar correleren.[2] Tsja, wie ziet nu ook een koe op het strand? De mens die het sporadische fenomeen mag observeren, maar of de computer de koe in die context herkent, dat is nog maar afwachten.

Het domein Tax & Technology kan desalniettemin wel degelijk middelen aanreiken om zo de uitvoerder, wetgever of beleidsmaker te helpen. Zo kunnen vele en complexe berekeningen uit wet- en regelgeving conditioneel (als-dit-dan-dit) worden geprogrammeerd om zo i) exact te weten hoe het fiscale waterbed eruit ziet en ii) burger te kunnen bedienen bij vragen rondom de consequenties van die ene inkomenscorrectie. Een voorbeeld is het microsimulatiemodel inkomstenbelasting en toeslagen achter mijn publicaties in het Weekblad Fiscaal Recht.

De mogelijkheden van kunstmatige intelligentie worden ten slotte daarom zichtbaar in de toepassing en het toepassingsdomein. Voor de fiscaliteit moet men er rekening mee houden dat voorspellingen op basis van waarschijnlijkheid niet altijd bruikbaar zijn, zeker niet als men nader onder de motorkap van machine learning & deep learning gaat kijken. In de fiscaliteit draait het immers vaak om de fiscale merites, niet om de overeenkomsten met een eerder geval in eerdere belastingjaren. Het geeft eens te meer aan dat nauwe samenwerking tussen juristen en techneuten, met als deelresultaat wederzijds begrip voor vaktechnische afwegingen en dilemma's, geboden is. In de woorden van het Rathenau instuut: de kansen van digitalisering worden overschat, de risico's onderschat.

[1] Voor meer informatie over de werking van het model en de motivatie achter het onderzoek zie: https://tinyurl.com/t9ceuy34.

[2] Schölkopf, Causality for Machine learning, p. 3.

COLUMN

Thijs Hellegers

Geknaag aan de fundamenten van de rechtsstaat

In de discussies over de toeslagenaffaire wordt terecht veel gesproken over rechtsstatelijkheid. Onze rechtsstaat is in het geding door de wijze waarop de overheid heeft geacteerd: het opstellen van rigide regels, het aandringen op strenge handhaving en het uit het oog verliezen van de menselijke maat bij de uitvoering. Nu het stof wat begint neer te dalen wordt het tijd om eens wat breder te kijken naar de staat van onze rechtsstaat.

Toen ik me aanmeldde voor de opleiding tot belastinginspecteur speelde zeker een dosis idealisme mee: zorgen dat iedereen de verschuldigde belasting betaalt als bijdrage aan een rechtvaardige samenleving. Ik was dan ook stomverbaasd toen ik als vpb-inspecteur een klasgenoot uit mijn seminarietijd trof die juist uit datzelfde idealisme gekozen had voor 'de andere kant'. Hij wilde belastingplichtigen helpen die door de belastingdienstmoloch vermorzeld dreigden te worden – precies wat 25 jaar later bij toeslagen is gebeurd. Dat zette me aan het denken: klopte mijn beeld van 'robin hood' wel? Een eenduidig antwoord heb ik niet.

Duidelijk is dat de belastingwetgeving vaak uitpakt in het voordeel van de rijken en machtigen. Zij hebben de mogelijkheden om op inventieve en creatieve wijze hun belastingdruk te mitigeren – mogelijkheden die gewone loonslaven niet hebben. Keer op keer blijkt dat grote bedrijven onevenredig weinig belasting betalen en dat dat door de politiek wordt gedoogd, omdat ze voor veel werkgelegenheid zorgen. Negatieve effecten voor klimaat en milieu worden voor lief genomen.

Eigenlijk is het een schande dat gewone burgers allerlei toeslagen nodig hebben om basisvoorzieningen als huur, zorg of kinderopvang te kunnen betalen. In feite moet je concluderen dat mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt – en daaraan gekoppeld de uitkeringstrekkers – structureel te weinig betaald krijgen om fatsoenlijk te kunnen leven. Is het dan niet veel logischer en menswaardiger het minimumloon te verhogen, zoals nu eindelijk lijkt te gaan gebeuren?

Past het in een rechtsstaat dat zoveel mensen niet rond kunnen komen zonder gebruik te maken van een voedselbank? Fijn dat supermarkten daar hun overtollige spullen kwijt kunnen, maar beschamend in een welvarend land als het onze. Er is iets fundamenteel mis als de rijken steeds rijker worden en de have-nots aangewezen blijven op voedselhulp.

Onlangs berichtte het Planbureau voor de Leefomgeving dat grootverbruikers nauwelijks energieheffingen betalen; dat mogen vooral de particulieren en mkb-bedrijven doen. Oneerlijk en een perverse prikkel voor grote bedrijven om straffeloos door te gaan met vervuilende en schadelijke activiteiten. Om duistere redenen wordt gedoogd dat diezelfde bedrijven geen werk maken van energiebesparende investeringen die zich in minder dan vijf(!) jaar terugverdienen. Mag je in een rechtsstaat met twee maten meten?

De afgelopen decennia is Nederland een land geworden waarin economische motieven voorrang krijgen boven rechtsstatelijkheid. Ik roep nog maar eens de afhandeling van de Q-koortsepidemie in herinnering, waarbij geitenhouders royaal gecompenseerd werden en Q-koortspatiënten in de kou konden blijven staan. De coronapandemie lijkt een kentering in het denken in te luiden, maar de ervaring leert dat we al snel weer in de oude patronen terugvallen. De koopman en de dominee vormen nog altijd een ijzersterke tandem, terwijl de rechtsstaat behoefte heeft aan medemenselijkheid, zorg om en voor elkaar.

Tax data hub

door Yassir Nejmi

Data zijn hot. Data-gerelateerde opleidingen schieten als paddenstoelen uit de grond. Dataspecialisten zijn niet aan te slepen, getuige de vele vacatures. Met artikelen over data kun je hele bibliotheken vullen. Bedrijven worden steeds meer data gestuurd. Advieskantoren passen hun verdienmodellen erop aan. Beroepsorganisaties vaardigen er handreikingen over uit. En ook de Belastingdienst krijgt in zijn toezichtactiviteiten te maken met steeds grotere hoeveelheden data. Met recht kan gesteld worden dat data hot zijn. Dát al járen lang en het ziet er niet naar uit dat dit de komende tijd zal verminderen.

In dit artikel werp ik een blik op een nieuwe ontwikkeling die ik onlangs waarnam; de *tax data hub*. Eerst zal ik op hoofdlijnen ingaan op de betekenis van een *data hub*. Vervolgens zal ik de vertaling maken naar een *tax data hub* en ik besluit het artikel met mogelijke implicaties van de *tax data hub* voor de toezichtactiviteiten van de Belastingdienst.

Data hub

Bedrijven gebruiken applicaties en dit doen ze in de loop van de tijd ook steeds meer. Uit recent onderzoek[1] blijkt dat bedrijven in 2020 gemiddeld 88 applicaties gebruiken. De meeste applicaties genereren data die voor een volgende functionaris of afdeling in het proces nodig zijn. Ook voor rapportagedoeleinden zijn sommige data relevant. Iedere applicatie heeft zijn eigen formaat van hoe die data eruit zien (dataformaat). De visueel ingestelde lezer ziet langzaamaan een complex applicatielandschap ontstaan met allerlei dwarsverbanden tussen applicaties en datastromen.

Hierbij dient zich een data-architectuurvraagstuk aan. Dit vraagstuk gaat over welke methoden en technieken worden toegepast om de data daar te krijgen waar ze benodigd zijn. Traditionele oplossingen hiervoor zijn bijvoorbeeld: een *datalake* voor het opslaan van ruwe data ten behoeve van analyses of een *datawarehouse* voor het modelleren van data voor rapportages of dashboards. Een meer recente techniek is de zogenaamde *data hub*.

Een *data hub* reguleert de datastromen van de bronsystemen (systemen die data aanleveren) naar de doelsystemen (systemen die data afnemen) of gebruikers. In een veel voorkomende toepassing van de *data hub* interacteren systemen niet langer rechtstreeks met elkaar, maar steeds via de *data hub*. Ongeacht het dataformaat van het bronsysteem of het dataformaat van het doelsysteem; de *data hub* weet er raad mee. De *data hub* kan diverse bestandsformaten aan en zet deze om in een standaardformaat, voegt waarde toe aan de data bijvoorbeeld door deze te ontdubbelen en levert de data aan de betreffende doelsystemen aan in het gewenste formaat. De introductie van de *data hub* zorgt ervoor dat systemen niet langer meer onderling met

[1] Okta, (2021). Businesses at Work

[2] Dit is de tax functionaris(sen) of tax afdeling(en) die betrokken zijn bij het aangifteproces

[3] PWC, (2015). Unlocking the power of data and analytics

[4] Dit zijn de data die relevant zijn voor het aangifteproces

tal van andere systemen communiceren, maar zij doen dit steeds via de *data hub*. Het beheer van datastromen wordt hierdoor een stuk overzichtelijker. De *data hub* stelt organisaties in staat om (*real time*) data over het applicatielandschap te distribueren. Zo faciliteert de *data hub* data-analysetoepassingen, *artificial intelligence* (AI), *machine learning* (ML) en ook visualisatie.

Tax data hub

De *tax functie*[2] is veelal afhankelijk van data die onder de verantwoordelijkheid vallen van en gegenereerd worden door andere afdelingen. Uit onderzoek[3] blijkt dat *tax* functies meer dan 50% van hun tijd besteden aan het verzamelen van *tax data*[4]. De kwaliteit van deze verzamelde data is vaak ongewis. De *tax functie* vertrouwt er veelal op dat de aangeleverde data volledig en juist zijn, maar stelt dit niet in alle gevallen (zelf) vast. Bovendien zijn de verkregen data meestal niet direct klaar om door de *tax functie* te kunnen worden gebruikt, maar moet er vaak eerst nog een handmatige en foutgevoelige veredelslag plaatsvinden om de data relevant te maken voor *tax* doeleinden. Het verkrijgen van relevante *tax data* is kortom een tijdrovende klus en het vaststellen van de kwaliteit van de data kan beter.

De *tax data hub* kan hiervoor mogelijk uitkomst bieden. In de *tax data hub* komen alle fiscaal relevante data samen, zoals bijvoorbeeld de data uit ERP-systemen, consolidatietools en andere relevante applicaties en bestanden. De *tax data hub* stelt de data "*tax ready*" ter beschikking aan de *tax functie*, waardoor tijdrovende en foutgevoelige handmatige veredelslagen achterwege kunnen blijven. Een *tax data hub* kan een bedrijf zelf bouwen, kant-en-klaar inkopen of huren. Voor zover ik heb kunnen nagaan, lijken van de Big-4 accountantskantoren in ieder geval KPMG en PWC een *tax data hub* aan te kunnen bieden aan hun klanten.

EY noemt als voordelen van de *tax data hub* voor de *tax functie* onder andere dat het verkrijgen van *tax data* en het opmaken van aangiften minder tijd in beslag nemen, waardoor de *tax functie* meer tijd overhoudt en bovendien ook in staat gesteld wordt om (voorspellende) data-analyses uit te voeren, waaronder toepassing van AI en/of ML. Met een *tax data hub* bestaat er één waarheid van de fiscaal relevante data die door de tijd heen ongewijzigd zou blijven. Bovendien zou ook de kwaliteit van data verbeteren, onder andere doordat handmatige veredelingen achterwege blijven. Tevens zou de tax functie sneller in staat zijn op vragen van het management of auditors te reageren.

Implicaties Belastingdienst

Een betere kwaliteit van de fiscaal relevante data leidt tot kwalitatief betere aangiftes. Zo lijkt de implementatie van een *tax data hub* direct een boost te kunnen geven aan de kwaliteit van fiscale aangiftes. Naarmate bedrijven aantoonbaar betere aangiftes indienen, kan de Belastingdienst terugtreden in zijn toezicht. Doordat de data sneller beschikbaar komen en bovendien *tax ready* zijn, kunnen aangiften ook eerder ingediend worden. De *tax data hub* stelt de Belastingdienst hierdoor meer in staat om in de actualiteit zijn toezicht uit te oefenen. Verder kan de *tax functie* sneller voldoen aan informatieverzoeken van de Belastingdienst, waardoor de doorlooptijd van toezichtactiviteiten kan verminderen.

Hoewel de beloftes van de *tax data hub* veelbelovend zijn voor zowel *tax functies* als de Belastingdienst, levert dit fenomeen ook uitdagingen op voor de Belastingdienst. Zo dient de vraag zich aan op welke wijze gewaarborgd is dat de *tax data* volledig en juist in de *tax data hub* terecht komen en gedurende het gehele verwerkingsproces ongewijzigd blijven. Daarbij geldt dat de kwaliteit van data uit bronsystemen mede bepalend is voor de kwaliteit van data in de *tax data hub*. Hierdoor is dus, net zoals bij de traditionele oplossingen zonder tax data hub, de inrichting van de IT van invloed op de kwaliteit van de data en daarmee ook van de aangiften; daar brengt de *tax data hub* geen verandering in. Als de *tax functie* door de *tax data hub* in zijn aangifteprocessen AI en/of ML technieken toepast, zal de Belastingdienst moeten onderzoeken wat dit betekent voor de aanvaardbaarheid van de fiscale aangiften en de te ondernemen toezichtactiviteiten.

In mijn dagelijkse praktijk zie ik de eerste bedrijven gebruikmaken van een vorm van een *tax data hub*. Of bedrijven op grote schaal *tax data hubs* gaan implementeren, is nu nog de vraag. Ongeacht of bedrijven *tax data hubs* massaal omarmen, blijft de cruciale vraag in essentie onveranderd: hoe is de datakwaliteit gewaarborgd? Zo blijft de focus op de kwaliteit van data bestaan. Data zijn hot.

Webinar VHMF

Terug naar de essentie: professioneel en dienstverlenend

door Wilma van Hoeflaken

Hoe kunnen we weer de beste Belastingdienst voor Nederland worden? Die vraag stond opnieuw centraal in het tweede webinar van de VHMF. De rode draad was: dienstverlening is van ons allemaal.

Op 10 juni 2021 organiseert de VHMF haar tweede webinar als opmaat naar het – hopelijk deels fysieke – symposium in november van dit jaar. In zijn inleiding maakt VHMF-voorzitter Jurjen Glazenburg dankbaar gebruik van de mogelijkheid om 'reclame te maken voor de VHMF', zoals hij zelf zegt. Hij merkt vaak dat het begrip beroepsvereniging niet bij iedereen duidelijk is en verwijst naar de vier statutaire doelen van de VHMF: het bevorderen van de onderlinge verstandhouding tussen de leden, het bevorderen van de belangen van het ambt dat de leden vertegenwoordigen, individuele en collectieve belangenbehartiging en als laatste het leveren van een bijdrage aan de wetenschappelijke disciplines van de leden. 'Een beroepsvereniging is dus meer dan een vakbond.' Omdat een deel van de belangenbehartiging van de VHMF gericht is op de belangen van het ambt dat de leden vertegenwoordigen, spreekt de VHMF zich uit over 'de toestand van de dienst', aldus Glazenburg. 'Onze leden spreken ons daar op aan en ook dit webinar is een voorbeeld van deze vorm van belangenbehartiging.' Hij vervolgt: 'Het manifest "Een betere Belastingdienst" dat we recent hebben gepubliceerd is een voorbeeld van onze uitwerking van deze doelstelling. In dit manifest geeft het VHMF-bestuur aan wat nodig is voor een betere Belastingdienst. De hoofdlijnen van het manifest luiden als volgt: Vertrouwen binnen de Belastingdienst geeft vertrouwen in de Belastingdienst; geef de Belastingdienst de kans de burger te ontzorgen, door eenvoudiger wetgeving, die aansluit bij de verantwoordelijkheid die de burger aankan; de overheid is net zo transparant als hij van de burger verwacht en is gericht op de lange termijn.'

Rol VHMF

Volgens Glazenburg is juist in een tijd van steeds grotere kantoren en meer thuiswerken ook het bevorderen van de onderlinge verstandhouding tussen de leden een steeds belangrijkere rol van de VHMF. 'Nu we hopelijk na de zomer weer meer fysiek zaken kunnen organiseren hopen we ook weer meer kantoorborrels en afdelingsbijeenkomsten te kunnen organiseren. Altijd met een vakinhoudelijke insteek, maar ook bedoeld om andere collega's te ontmoeten, en zo verbinding te scheppen. Ons jaarlijkse symposium en de EP's van onze lokale afdelingen dragen bij aan het verbreden van je kennis. Tevens leer je er collega's kennen en hoor je wat hen bezighoudt.' Hij wijst erop dat deze doelstelling niet gerealiseerd kan worden zonder input van de leden en roept de leden op onderwerpen aan te dragen. Hij vertelt dat de VHMF ook contact onderhoudt met universiteiten, bijvoorbeeld via de symposiumcommissie. Ook laat de VHMF zich uit over voorgenomen wetgeving.
Voor de individuele belangenbehartiging heeft de VHMF een eigen advocaat. De collectieve belangenbehartiging in OR'en en het Georganiseerd Overleg is ondergebracht bij de CMHF, waar de VHMF een belangrijk deel van de inbreng levert. Glazenburg: 'Bij de uitwerking van al deze doelstellingen worden we gevoed door onze leden, de Hbo'ers en academici werkzaam bij Belastingdienst, Douane, Toeslagen en het ministerie. Kortom: de VHMF is "van het vak".'

Tafelgasten

Tijdens het webinar gaat Susanne Overes van de Corporate Dienst Vaktechniek in gesprek met directeur-generaal Peter Smink, kwartiermaker en plaatsvervangend directeur-generaal Jos de Blieck, directeur Klant-interactie & Services Esther de Leeuw en gerenommeerd fiscaal wetenschapper Richard Happé.
'Het zijn roerige tijden voor de Belastingdienst', stelt Overes. 'Ik denk dat er nog nooit zoveel aandacht geweest is van media en politiek voor de Belastingdienst. Nu Nederland uit de lockdown krabbelt is het een mooi moment voor de Belastingdienst om daarbij aan te sluiten.'
De deelnemers aan het webinar zijn bekende gezichten voor de deelnemers. De enige 'buitenstaander' is emeritus hoogleraar belastingrecht Richard Happé, maar die blijkt toch eigenlijk geen echte buitenstaander te zijn. 'Ik ben de eerste 25 jaar van mijn fiscale leven werkzaam geweest bij de Belastingdienst. Toen heb ik de mooie overstap naar de wetenschap gemaakt, ik ben rechter-plaatsvervanger geweest en ik heb de neiging om over de beroepshouding van de inspecteur te blijven nadenken.'

Directeur-generaal Peter Smink werkt sinds juli vorig jaar bij de Belastingdienst. 'Midden in corona en in een publicitair offensief tegen de dienst.' Ondanks corona heeft hij wel al een en ander kunnen zien van de Belastingdienst. Hij heeft een paar werkbezoeken afgelegd en er inmiddels al heel wat Webex-sessies op zitten. 'Ik zie licht aan het einde van de tunnel. Hopelijk kunnen we in september weer naar kantoor.'
Esther de Leeuw is pas sinds eind vorig jaar algemeen directeur bij Klantinteractie & -services (KI&S), maar ze werkt al in 1999 bij de Belastingdienst. Ze begon als accountant bij Grote Ondernemingen. 'Dit is een heel andere kant van de Belastingdienst.'
Jos de Blieck heeft er inmiddels – als hij 2 jaar postdoctorale studie meetelt – 40 jaar opzitten bij de Belastingdienst, bij uiteenlopende dienstonderdelen. Begin dit jaar werd hij kwartiermaker en plv. directeur-generaal fiscaliteit.

Video's

Overes roept de mensen die het webinar volgen – dat zijn er 700 - op om vragen te stellen en opmerkingen te maken. Daar wordt volop gebruik van gemaakt.
Het gesprek tussen Overes en haar tafelgasten wordt afgewisseld met korte video's. Een paar video's zijn compilaties van interviews die de VHMF hield met Hans Gribnau, hoogleraar Belastingrecht, Kees van Nieuwamerongen, kwartiermaker Inspectie Belastingdienst, Douane en Toeslagen, en Danny Dix, klachtcoördinator van KI&S. De complete interviews zijn terug te zien op vhmf.nl. Ook komen in de video's fragmenten voor uit een interview van NPO politiek 'Groter denken, kleiner doen' met Herman Tjeenk Willink, voormalig topambtenaar en oud-voorzitter van de Eerste Kamer, en uit de hoorzittingen van de Tijdelijke commissie Uitvoeringsorganisaties, waarin onder anderen secretaris-generaal van het ministerie van Financiën Bas van den Dungen aan het woord komt.
Gribnau wijst erop dat de wet veel interpretaties biedt 'zonder dat je tegen de wil van de wetgever ingaat. Bij elke wetstoepassing spelen beginselen van behoorlijk bestuur.'
Tjeenk Willink zegt: 'De eerste oproep is: politiek wil afstand nemen van dat de politiek een bedrijf is, wil zien dat marktwerking in de publieke dienstverlening veel bezwaren heeft, wil nadenken over wat de democratische rechtsorde inhoudt en dat je weinig manoeuvreerruimte hebt. En dat je zo geklikt bent op bestuur dat je allemaal dezelfde taal bent gaan spreken. Rechters en professionals op de werkvloer moeten aan de politiek duidelijk maken dat er ook een andere taal en andere werkelijkheid is.'
Gribnau wijst op de regeldruk. 'Als je er steeds een regeltje bij wilt hebben ga je verder dat regelsysteem uitbreiden en het is al zo complex.'
'Het totaal is irrationeel, maar de regels hebben zelf allemaal een reden', zegt Tjeenk Willink. 'De professionals op de werkvloer zijn de enigen die met dat totaal te maken hebben.'
Dix stelt: 'De medezeggenschap heeft een belangrijke rol in de checks and balances in de organisatie en je ziet dat de medezeggenschap niet altijd op tijd erbij betrokken wordt.'
'Ik praat met veel mensen op de werkvloer. Wat houdt je bezig, waar heb je last van, vertel het mij', zegt Van Nieuwamerongen. 'Nu spreken we elkaar rechtstreeks.'
Van den Dungen zegt: 'Ik denk dat de ambtelijke organisatie altijd een heel grote mate van loyaliteit heeft naar de politiek. Je zegt drie keer dat het echt geen goed idee is, maar als de politieke baas zegt: we gaan het toch doen, dan is het een politiek feit, dan gaan we ervoor. Maar het mag niet zo zijn dat we de vervelende boodschap niet vertellen aan de politiek.'
'Politiek is besturen en besturen is maatregelen nemen geworden', aldus Tjeenk Willink. 'Als dat uit elkaar klapt wordt de trias politica een duo.'
'Soms moet je zeggen: dit kan niet', zegt Gribnau. Hij verwijst naar het rapport van de commissie-Van Houten. Daarin wordt een casus beschreven van een vrouw in een Blijf-van-mijn-lijfhuis die geen alleenstaande-oudertoeslag krijgt, omdat ze niet geregistreerd staat op een normaal adres. Gribnau: 'Voor zo'n zaak probeer je toch gewoon een oplossing te vinden.'
Tjeenk Willink zegt: 'Het lepe aan het systeem is dat degenen van wie de druk moet komen vaak de zwakste positie hebben.'
'We moeten weer de balans terugbrengen', vindt Dix. 'Voor wie deden we het ook alweer?'

> 'Een regel pakt soms onrechtvaardig uit. Empathie is dat je je verplaatst in de situatie van de burger. Kijk eerst naar de situatie en dan naar de regels.'

'Een regel pakt soms onrechtvaardig uit', zegt Gribnau. 'Empathie is dat je je verplaatst in de situatie van de burger. Kijk eerst naar de situatie en dan naar de regels.'
'Als wij een klacht krijgen en we zien dat veel meer mensen daar last van hebben, dan pakken we dat meteen op', zegt Dix.
Gribnau zegt: 'Een cultuur van ruimte nemen vraagt om een cultuur waarin dat toegestaan en gestimuleerd wordt.'

Terugblik

Al met al genoeg aanknopingspunten om het gesprek aan tafel te starten, vindt Overes. Maar eerst wil ze terugblikken op de gebeurtenissen van het afgelopen jaar. Ze somt op: de aangifte van het ministerie tegen de Belastingdienst vorig

jaar, het besluit van het OM dit jaar om niet over te gaan tot vervolging en de FSV-affaire (Fraude Signalering Voorziening). In de voorgesprekken voorafgaand aan het webinar heeft ze gemerkt dat hier veel onrust over is. 'Mensen hebben er last van in die zin dat het afbreuk doet aan het vertrouwen. Ook tussen de Belastingdienst en het ministerie. Hoe werken we met elkaar samen? We hebben er ook last van in onze dagelijkse praktijk. We hebben te maken met aansprakelijkstelling van collega's, met aangiften tegen collega's in verband met knevelarij.' Ze is benieuwd hoe Smink terugkijkt.

Wat Smink heel hoog zit is de manier waarop de maatschappij zich soms opstelt tegenover Belastingdienstmedewerkers. 'Die agressie, dat kan niet, dat mag niet, en daar moeten we heel hard aan werken. Het is een tendens die je helaas ziet in de hele maatschappij. Ambulancepersoneel wordt slecht bejegend, politiemensen worden slecht bejegend, en onze collega's ook. Ik hoop dat we met z'n allen die beweging kunnen draaien. En wij moeten er ook echt zijn voor onze collega's die het moeilijk hebben, want dat hakt er heel erg in.' Hij stelt: 'Ik weet eerlijk gezegd niet hoe we de hele maatschappij moeten veranderen, ik weet wel dat we er voor onze collega's moeten staan. En dat doen we, daar hebben we middelen voor.'

Terugkijkend op het afgelopen jaar vindt Smink ook dat de Belastingdienst zich in coronatijd van zijn allerbeste kant heeft laten zien. 'De coronamaatregelen zijn in no-time ingevoerd. Mensen hebben thuis gewerkt en heel veel gedaan voor de Nederlandse maatschappij. Dat is iets wat totaal onderbelicht is en waar we enorm trots op moeten zijn.' Hij vertelt dat hij het afgelopen jaar met veel mensen gesproken heeft, vooral via Webex, en samen met secretaris-generaal Bas van den Dungen spreekt hij wekelijks drie uur met medewerkers. 'Dat geeft me een heel goed gevoel. Je ziet veel betrokkenheid. Want als mensen niet betrokken zouden zijn, zouden ze zich niet meer druk maken over de Belastingdienst. Door die gesprekken realiseer ik me dat er veel achterstallig onderhoud is waaraan we moeten werken. We zijn op weg naar de beste Belastingdienst voor Nederland, we weten waar we aan moeten werken. Daarop moeten we ons blijven focussen.' Volgens Smink zijn Belastingdienstmedewerkers 'uitermate deskundig', maar is er onvoldoende ruimte geweest voor hun vakmanschap en hebben medewerkers niet altijd het gevoel gehad dat ze veilig binnen hun mandaat konden werken.

ICT-systemen

Smink zegt over de problemen met het FSV-systeem: 'We zijn de afgelopen jaren vergeten om goed te documenteren wat we moesten documenteren en de processen goed te beschrijven. Daar zijn allemaal goede redenen voor, maar we zijn het wel vergeten.' Hij vindt: 'Als we van onze belastingplichtigen verwachten dat ze goed gedocumenteerd zijn, moeten wij ook onze processen op orde hebben. Daar wil ik aan werken. Het is belangrijk de basis op orde te hebben. Dat kost tijd. De informatievoorziening is niet goed genoeg.'

Ook als het gaat om ict-systemen heeft de Belastingdienst nog wel wat stappen te maken, vindt hij. Hij wijst erop dat bijvoorbeeld de medewerkers van KI&S als ze 's ochtends beginnen met hun werk negen systemen moeten opstarten om een klant te kunnen helpen. 'Dat is niet van deze tijd. We werken met een laptop die heel oud is en en met een btw-systeem van bijna 40 jaar oud. Daar moeten we iets aan doen.'

Volgens Smink is het belangrijk dat er meer contact is tussen de dienst en de politiek. Hij verwijst naar de tijdelijke commissie Uitvoeringsorganisaties, die eveneens vindt dat

de uitvoering veel meer aan tafel moet zitten bij de politiek. 'Dat proberen we ook, samen met andere uitvoerders. Dat gaat langs drie assen: de uitvoering tijdig aan tafel, wetgeving die simpel is en uitlegbaar en tijd en ruimte om dat te doen wat nodig is.' Hij vertelt dat de vijf grote uitvoeringsorganisaties onlangs een gesprek hadden met de minister-president en dat die heeft toegezegd dat hij het nieuwe regeerakkoord laat toetsen op uitvoerbaarheid.

Boegbeeld

Ondertussen komen er via de chat reacties binnen. Veel mensen vragen om 'een boegbeeld', iemand die opkomt voor de Belastingdienst en bijvoorbeeld in talkshows vertelt wat er allemaal goed gaat. Hoe kijkt Smink daarnaar? 'De politiek is verantwoordelijk voor de Belastingdienst en de politiek moet voor ons opkomen.' Hij weet dat sommige collega's vinden dat de politiek niet voldoende voor hen opkomt. 'Soms kunnen we zelf naar buiten treden, zoals

secretaris-generaal Bas van den Dungen in het NOS-Journaal. Maar ik denk niet dat we op korte termijn in talkshows zitten. Dat raden mediadeskundigen ook af. Je wordt vaak in een positie gebracht met één voorval dat niet representatief is. Dan start je met 5-0 achter.' Hij stelt: 'Het is belangrijk dat we ons werk goed doen en fouten voorkomen en dat we ze netjes oplossen als we ze maken.' Hij hoopt dat de politiek meer begrip krijgt voor de uitvoering en vertelt dat er binnenkort een gesprek is met de nieuwe Tweede Kamercommissie Financiële Zaken.

Hoe kijkt Happé hier als buitenstaander naar? 'Ik vang drie dingen op, de toeslagenaffaire, de verbijstering bij de belastingdienstmedewerkers en het verlies van vertrouwen. Het is ongelooflijk belangrijk dat te herstellen en je af te vragen wat de fiscaaltechnische mensen in de dienst bindt.' Hij raadt aan met elkaar te praten over wat medewerkers met elkaar gemeen hebben.

Wat zijn hun drijfveren, waar zijn ze mee bezig? Ten aanzien van het vertrouwen merkt hij op dat er een verharding in de maatschappij is waarmee niet alleen de overheid te maken heeft. Hij adviseert contact te maken met burgers. Als voorbeeld noemt hij een uitzending van Nieuwsuur, waarin een slachtoffer van de toeslagenaffaire en een ambtenaar samen aan het woord kwamen. 'Heel goed dat er een ambtenaar naast de burger stond. Een ambtenaar die in het dossier kijkt en zegt: laten we samen een uitweg zoeken. Contact met de burger is ongelooflijk belangrijk. Wees je er als organisatie bewust van waar de knelpunten kunnen zitten en zorg dat je genoeg capaciteit hebt om daarop in te springen.' Dat raakt aan dienstverlening, stelt Overes. Hoe kijkt De Leeuw daarnaar, als directeur KI&S verantwoordelijk voor dienstverlening?

'Ik hoop eigenlijk dat we hier aan tafel allemaal van dienstverlening zijn', zegt De Leeuw. De visie van Happé spreekt haar erg aan. 'Er zitten volgens mij twee elementen in: echt luisteren en erop acteren. Dat je signaleert dat iemand knel zit is één ding, maar het is belangrijk dat er ook een luisterend oor voor is en dat we er intern iets mee doen en er aandacht voor blijven vragen.'

En van haar stokpaardjes is "klantsignaalmanagement". 'We weten vaak waar de problemen zitten, door het gebruik van de website, vragen aan de telefoon en bezwaren. Die informatie moeten we gebruiken om onze dienstverlening te verbeteren.'

Dienstverlening en vakmanschap

Dienstverlening en vakmanschap zijn volgens Overes nauw met elkaar verweven. De Blieck staat opgesteld voor vakmanschap. Hoe kijkt hij ernaar? De Blieck wilt eerst kwijt dat het onacceptabel is dat het aantal aansprakelijkstellingen toeneemt. 'Het raakt de medewerkers. We nemen dat heel serieus en we schrijven ook brieven en schakelen waar nodig de politiek in.' Soms komen de dreigingen met aansprakelijkstellingen van belastingadviseurs. Op de dag van het VHMF-symposium vindt het jaarcongres van de NOB plaats, waar De Blieck in een videoboodschap zegt dat hij dit onacceptabel vindt.

De Blieck noemt dienstverlening een onderdeel van toezichtinstrumentarium en verwijst naar een filmpje dat tijdens het webinar nog vertoond zal worden. Hierin komen ondernemers aan het woord die vast lopen bij de Belastingdienst. 'Dat heeft mij zeer geraakt.' Wat volgens hem kan helpen is het concept van GO, individuele klantbehandeling, vergelijkbaar met wat Happé bepleit. 'Hoe krijg je weer een gezicht als Belastingdienst? Want niet iedereen kan zich een fiscaal dienstverlener permitteren.'

Overes vraagt zich af hoe dit kan, gezien het grote aantal burgers en bedrijven. Volgens De Blieck heeft de dienst de neiging om voornamelijk massale processen in te richten en is er steeds minder ruimte voor toezicht buiten. Dat zou anders moeten, vindt hij, door reallocatie of extra geld. Ook merkt hij op dat het soms lijkt of het niet goed zit met het vakmanschap in de dienst. Ten onrechte, stelt hij. Hij wijst erop dat hij op veel plekken bij de Belastingdienst heeft gewerkt en overal vakmanschap tegenkwam. 'Iedereen werkt met toewijding en deskundigheid. Dat geldt echt niet alleen voor de accountants of fiscalisten, maar ook voor KI&S of B/CFD. We leveren allemaal een bijdrage aan de Belastingdienst. Maar het toezicht om geloofwaardig te blijven daar moeten we wat aan doen.'

'Iedereen werkt met toewijding en deskundigheid. Dat geldt echt niet alleen voor de accountants of fiscalisten, maar ook voor KI&S of B/CFD. We leveren allemaal een bijdrage aan de Belastingdienst. Maar het toezicht om geloofwaardig te blijven daar moeten we wat aan doen.'

Vertrouwen en transparantie

In zijn nieuwe rol wil De Blieck vakmanschap, toezicht en rechtsstatelijkheid zo hoog mogelijk op de agenda krijgen, zodat het kan concurreren met andere prioriteiten. Overes vraagt hoe hij dat gaat doen. 'Zo simpel mogelijk. Verwacht geen dikke rapporten en weidse vergezichten. Ik laat me

voeden door de deskundige medewerkers.' Hij voert informele gesprekken, ook met de medezeggenschap, om te horen wat de problemen zijn. 'Ict-ondersteuning is een groot probleem, maar het belangrijkste vind ik toch het signaal dat we naar buiten willen uitstralen. Een dienstverlenende overheid, die werkt vanuit vertrouwen.' Dat vertrouwen moet er ook intern zijn, vindt hij. Dat betekent minder interne controle. Als voorbeeld noemt hij het feit dat het beoordelen van toezichtactiviteiten soms meer tijd kost dan de toezichtactiviteit waar het om gaat. 'Dat moet meer in proportie.' Verder wijst hij erop dat medewerkers vaak de weg niet meer weten in de dienst. Het wemelt van de anonieme postbussen. 'Dat komt misschien door efficiency en taakstellingen, maar als wij zelf zo met elkaar omgaan is het heel moeilijk naar buiten een ander dienstverlenend gezicht te laten zien. Dus meer vertrouwen in de vakmensen en transparanter met elkaar omgaan.'
Smink zegt: 'Jos gaat dingen op korte termijn doen. We hebben de neiging om dingen te doen die over vijf jaar resultaten opleveren, maar het mooie is dat dit meteen gebeurt.'

Incident uitvergroot

De Blieck verwijst naar de Vinkenslagaffaire, begin deze eeuw. Voor ondernemers op het Limburgse woonwagenkamp Vinkenslag hanteerde de inspecteur een 3%-tarief over de omzet. Daar werd sterk tegen geageerd. De Blieck wijst erop dat de inspecteur ook had kunnen uitgaan van het tarief van 52% (over de winst) en dat de uitkomst dan misschien hetzelfde was geweest, omdat de administratie niet klopte en de omzet dan lager geweest zou zijn. 'Daar had geen haan naar gekraaid. Ik wil het niet goedpraten, maar wel in perspectief plaatsen.' Politici reageerden verontwaardigd en de staatssecretaris zei voor de camera dat de inspecteur ontslagen zou worden. De kwestie leidde tot een enorme vertrouwensbreuk. De Blieck trekt de parallel met de huidige situatie en noemt die Vinkenslag 2.0. 'Een incident word uitvergroot. Er zijn dikke rapporten over geschreven en er zijn allerlei maatregelen genomen. Het is terecht dat het wordt aangekaart, maar het leidt af van het inhoudelijk verbeteren van het werk. Ik wil vanuit de inhoud de dingen verbeteren en niet vanuit rapporten en modellen.'
Het eerste wat hij wil doen is de basiscursus formeel recht inzetten, met een theoriedeel – te beginnen met leidinggevenden - en een praktijkdeel met dilemma's. De basis voor de dilemma's is de brief die de staatssecretarissen op 12 maart dit jaar aan de Tweede Kamer stuurden. In de brief worden situaties genoemd waarin de Belastingdienst het niet zo nauw heeft genomen met wet- en regelgeving. 'Soms is dat met de beste bedoelingen gebeurd. Is dat ernstig of niet? Die dilemma's willen we met elkaar bespreken.'
Happé noemt dit een goede ontwikkeling. Zelf is hij ook inspecteur geweest en maakte hij mee dat de wetgeving soms te knellend was om de oplossing rond te krijgen. 'Belangrijk is dat je altijd kunt zeggen dat het in rechtsstatelijke termen op bepaalde grond gewenst was.' Hij verwijst naar de hardheidsclausule. 'Daar zie je ook zo'n beweging. Er moet gezocht worden naar een praktische oplossing. Zulke zaken vragen voor de buitenwereld meer uitleg dan normale zaken. Ik denk dat het belangrijk is dat het onderling gedeeld wordt, dat het geen eenmansactie kan zijn.'
Volgens hem moet daar niet alleen de inspecteur bij betrokken zijn, maar ook de verantwoordelijke manager. 'Er moet verbinding zijn tussen de technische werkvloer en het management. Het moet niet zo zijn dat er een tegenstelling ontstaat, dat het management praat over de cijfers en de werkvloer over de inhoud. Op alle niveaus moet verbinding zijn tussen management en techniek.' 'Een leidinggevende moet weten wat er speelt', beaamt De Blieck. 'Koks leren koks koken. Je kunt nooit een topkok worden als je bent aangestuurd door de directeur bedrijfsvoering van Prorail bijvoorbeeld.'
De Leeuw merkt op dat het vooral gaat over technische en juridische aspecten van het werk, maar dat er wat haar betreft ook meer waardering mag komen voor het klantcontact. Toen zij vorig jaar mei begon bij KI&S merkte ze dat er jarenlang 'met een behoorlijke efficiencybril' gekeken is naar de dienstverlening. 'Terwijl daar vaak het eerste contact met de belastingplichtige plaatsvindt, dus daar kan het vertrouwen worden teruggewonnen. Dienstverlening moet je niet alleen zien als de achterkant van het proces, waar vragen worden beantwoord, maar ook als de voorkant, om problemen te signaleren. Ik vind dat er meer waardering mag zijn voor de mensen die dat doen.'

Wetgeving

Medewerkers die naar het webinar kijken wijzen in chats op het belang van uitvoerbare wetgeving. Daar wordt al lang voor gepleit, maar bij medewerkers overheerst het gevoel dat daar niets mee gebeurt. De Blieck: 'Wetgeving is aan het kabinet. Het is moeilijk om van ingewikkelde regelgeving af te komen. Ik ben geen doemdenker, maar ik houd wel mijn hart vast. Straks komt er een kabinet met vier of vijf partijen. Zij willen elementen uit hun verkiezingsprogramma terugzien in het regeerakkoord en dat gaat ook bijna altijd over fiscaliteit. Kunnen we dat uitvoeren? Dat gaat niet alleen over ict, maar is het ook naleefbaar? Als het niet naleefbaar is krijgen wij daar als uitvoeringsorganisatie problemen mee. We zullen scherp moeten zijn in de uitvoeringstoets en ook nee moeten zeggen tegen de politiek.' Hij verwijst naar een van de video's die tijdens het webinar vertoond zijn en waarin wordt gezegd dat de Belastingdienst duidelijk nee moet zeggen, maar ervoor moet gaan als de politiek toch anders besluit. 'Ervoor gaan' gaat De Blieck een stap te ver. 'Ik vind wel dat we dan duidelijk moeten maken dat het voor de Belastingdienst vrijwel onuitvoerbaar is. Laten we niet alleen intern transparant zijn over de uitvoerbaarheid van regelgeving, maar ook extern.'
Gebeurt dat?, wil Overes weten. 'Zeker', zegt Smink. Hij verwijst naar de wetgeving over EU btw e-commerce. 'In de brief aan de Tweede Kamer zijn de vele risico's genoemd die hier spelen.
We zijn daar glashelder over geweest, anders ligt de bal ook weer bij de Belastingdienst.'
De Leeuw noemt het belang van zogenoemde "feedbackloops". 'Signalen van de mensen die klantcontact hebben moeten terechtkomen bij de mensen die betrokken zijn bij

Vereniging van Hogere ambtenaren bij het Ministerie van Financiën

Symposium VHMF

Data: Goud of Fout?

Groen-Blauwe ontwikkelingen

Donderdag 18 november 2021
zaal Progress Jaarbeurs Utrecht

wetgeving. Die afstand is best groot, daar hebben we ook wel een stap te zetten.'
Via de chat komen ook veel reacties binnen op het voorstel van De Blieck voor minder interne controle. Wel vragen medewerkers zich af of dat rijmt met de eenheid van beleid en uitvoering.
'Eenheid van beleid en uitvoering is heel belangrijk', erkent De Blieck. Hij wijst erop dat er soms grijstinten zijn in wet- en regelgeving. 'Ik denk dat de inspecteur mans genoeg is om binnen de grijstinten een oplossing te vinden.' Hij adviseert niet meteen te denken in standpunten, maar ook naar het perspectief van de belastingplichtige te kijken. 'Je hoeft niet meteen lijnrecht tegenover elkaar te staan. Ik vind dat de inspecteur daarin veel meer ruimte moet nemen. Dan is de vraag: wordt hij dan gedekt? Ja, bij deze. Door mij. En als het om een belangrijke uit te procederen rechtsvraag gaat moet je desnoods tot de Hoge Raad gaan.'
Happé zegt dat het in de rechtspraak relatief steeds minder over materiële zaken gaat. 'Dat is geen goed teken, het gaat over formaliteit. De Hoge Raad is onze leidsman. Hoe luidt het recht? Er zijn genoeg geschillen waarbij belastingplichtige en Belastingdienst belang hebben bij duidelijkheid. Daar moeten we de Hoge Raad niet voor gebruiken. Het begint ermee dat de Belastingdienst zelf bezig is met het thema eenheid van beleid.'

Inspectie Belastingdienst, Toeslagen en Douane

In een video komt Kees van Nieuwamerongen aan het woord, kwartiermaker van de nieuwe Inspectie Belastingdienst, Toeslagen en Douane. 'Als je het hebt over vertrouwen van de samenleving heb je het voor mij ook over medewerkers die trots zijn op hun werk.' Hij vindt het belangrijk dat de medewerkers zich herkennen in de rapporten van de Inspectie.
Hij vertelt dat de Inspectie een andere rol heeft dan de Ombudsman. De Inspectie behandelt niet de problemen van individuele burgers, maar kijkt naar het functioneren van de dienst. Wel maakt de Inspectie gebruik van de uitkomsten van de Ombudsman en toezichthouders. 'Als de samenleving hinder ondervindt van een handelen van de dienst, gaan wij uitzoeken hoe dit komt. Als wij een signaal geven, moet de staatssecretaris erop reageren. Maar we gaan niet zelf met voorstellen komen en meesturen, want dan ben je je rol als toezichthouder kwijt.' Van Nieuwamerongen zegt dat de Inspectie niet alleen sec kijkt naar wat binnen de dienstonderdelen gebeurt, maar ook hoe de interactie is met beleid. 'Ik ga niet zelf kijken of regelgeving uitvoerbaar is, maar we kunnen het wel signaleren. De invalshoek zal met name zijn: waarom gaan dingen zoals ze gaan? Dan gaat het over houding, gedrag, governance, besluitvormingsprocessen.' Hij noemt de Belastingdienst "een mooie dienst". 'Ik vind het eervol dit werk te doen, maar ik ben wel de toezichthouder die erbuiten staat.'

Weegschaal

Overes wil van Happé weten wat de Belastingdienst nodig heeft om uit het dal te komen. 'Dat medewerkers weer trots zijn op het fiscale vak en dat begint bij trots zijn op het fiscale recht', zegt Happé. 'Je moet het vak leuk vinden. Dat geldt zowel voor de adviseur als de inspecteur en natuurlijk ook voor de rechter. Het is een prachtig vak waarmee je met alle kanten van de samenleving in aanraking komt.' Hij stelt dat dit de Belastingdienst in alle heftigheid is overkomen, maar de advieswereld ook, in het geval van kritiek op constructies van agressieve taxplanning. 'We moeten weer terug naar het rechtskarakter van het fiscale recht', vindt hij. 'De wet is een onderdeel van het rechtssysteem. Aan het recht liggen beginselen ten grondslag. In de rechtszaal zie je niet voor niets Minerva met de weegschaal. Dat vergeten we. We vatten het vak te instrumenteel op. Vaak is dat aan de orde: hoe zit het? Maar rechtsstatelijkheid moet in je genen zitten.' Happé vindt dat bij Toeslagen de rechtsstatelijkheid op het blok gelegd is, niet alleen door de Belastingdienst, maar ook door de rechter, door het parlement, het ministerie van SZW en de wetgever. 'Recht doen aan toeslaggerechtigden is op allerlei niveaus uit beeld verdwenen.' Voor wie is de toeslag of de aanslag bestemd, dat moet volgens hem het focuspunt zijn. 'Dat raakt de beroepshouding. Een ambtenaar is onafhankelijk en deskundig. De ambtenaar die met de aanslagen bezig is moet ook Minerva met de weegschaal in zijn hoofd hebben. Minerva staat voor rechtvaardigheid. De inspecteur moet magistratelijk handelen. Dat betekent dat hij bij een standpunt moet denken: wat zou de rechter hiervan denken, ook als er geen rechter aan te pas zou komen. In een aantal rechterlijke uitspraken zie je aan het eind terugkomen: de rechter gaat doen wat de inspecteur had behoren te doen.'
De Blieck vertelt dat de Belastingdienst een goede vaktechnische infrastructuur heeft en dat in lastige kwesties het meer-ogen-principe geldt. Hij stelt dat er niet alleen maatschappelijke verontwaardiging is over de Belastingdienst, maar ook over agressieve taxplanning, over adviseurs die eindeloos balanceren op het slappe koord van wel of niet. Dat gebeurt volgens hem ook door vooraanstaande adviseurs. 'In gesprekken met de NOB hebben we het erover dat het ongewenst is dat we steeds met deze constructies worden geconfronteerd.'

Rechtsbescherming burgers

Naast de wereld van de agressieve taxplanners is er nog een heel andere wereld, namelijk die van de burgers die het moeilijk vinden om mee te komen. 'Zij hebben onze aandacht nodig', stelt De Leeuw. Hoe verhoudt een begrip als rechtsstatelijkheid zich tot de massaliteit van alledag?
Happé zegt: 'Het is een mooi feit dat de inspecteur in een aantal situaties meer dan materieel recht kan doen. Dat vinden we terug in de rechtspraak. Het ligt in het leerstuk van de beginselen van behoorlijk bestuur. De Belastingdienst heeft de bevoegdheid om beleidsregels te geven waardoor de bedoeling van de wet beter tot uitdrukking kan komen. De Hoge Raad erkent deze bevoegdheden ter voorkoming van onbillijkheden van overwegende aard. Dit is zo belangrijk voor de rechtsbescherming, dat kan ik niet genoeg beklemtonen. Hier is de Nederlandse rechtspraak bijzonder in.' Happé wijst erop dat de staatssecretaris de bevoegdheid heeft de hardheidsclausule toe te passen. Hij vraagt zich af of het mogelijk is de rechtsbescherming van de burger nog iets meer vorm te geven. 'Ik verwijs naar een artikel van Paul Slijpen in mijn afscheidsbundel. Als een verzoek om toepassing van de hardheidsclausule wordt

afgewezen, waarom koppelen we dat niet aan het beroep tegen de aanslag?'
De Blieck noemt dit 'een interessante gedachte'. Hij zegt: 'Als we iets heel onredelijk vinden, leidt het tot aanpassing van wetgeving en is er goedkeurend beleid tot het moment dat de wetswijziging er is.'
Happé vertelt dat hij belastingadviseurs adviseert in de geest van de wet te handelen. 'Vraag je af: wat zou de wetgever gedaan hebben als hij dit had geweten?' Hij wijst er ook op dat massaliteit getoetst moet worden. 'Massaliteit heeft het gevaar ongelukkige casuïstiek aan te maken'. Daar moet de overheid bedacht op zijn. Dat signaalsysteem moet in de genen zitten van de overheid.'
Volgens Happé is sprake van een maatschappelijke verharding. Hierin speelt het marktdenken van de overheid in zijn ogen een rol. 'Marktdenken past niet bij de overheid. We zijn aan het terugkomen van 'de derde weg' van Kok, Blair en Clinton. De overheid is geen marktpartij. De burger moet de wetenschap hebben dat het recht op hem op een rechtvaardige manier wordt toegepast.' Hij noemt ook Sandra Palmen, de ambtenaar die kort bij Toeslagen werkte en de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag vertelde over het memo dat zij daar schreef. 'Dat memo ging over proportionaliteit, over de beginselen van behoorlijk bestuur en het management deed er niets mee. Dat dit wordt weggehouden laat zien dat we moeten nadenken over de bescherming van de belastingplichtige en de beginselen van behoorlijk bestuur.' In relatie tot het memo citeert hij de filosoof Michel Foucault, die zegt dat je de moed moet hebben de waarheid te spreken én de moed om de waarheid in ontvangst te nemen en serieus te nemen.

De bril van de burger

In een videofragment komen burgers en ondernemers aan het woord over de Belastingdienst.
Het varieert van burgers die niets begrijpen van de brieven van de Belastingdienst of het gevoel hebben dat ze van het kastje naar de muur worden gestuurd tot ondernemers die het gevoel hebben dat de dienst meer tegen hen werkt dan voor hen. Ook is er een ondernemer die het mist dat hij de historie van zijn aangifte niet terug kan kijken. 'Dat kan overal, behalve bij de Belastingdienst.' Een ander kreeg een boete omdat hij een verkeerd betalingskenmerk invulde en daardoor te laat betaalde. Weer een ander zegt: 'Als ik een verkeerd referentienummer intik gaat het fout, maar ik krijg geen melding. Als de Belastingdienst een fout maakt mag ik het oplossen.' Iemand vraagt om een doorkiesnummer in een brief, zodat je weet waar je terecht kunt. Ook wordt gezegd dat het ouderwets is dat je alleen maar contact kunt krijgen door te bellen of een brief te schrijven. 'Kijk met de bril op van de burger', zegt een belastingplichtige.

Compliance bereiken

'Ik vind het een mooi filmpje', zegt De Leeuw van KI&S. 'Juist omdat er burgers en bedrijven aan het woord komen.' Ze vertelt dat er veel aandacht is voor dienstverlening omdat het gezien wordt als een van de manieren om het vertrouwen terug te winnen,. Ze verwijst naar een rapport van EY, waarin gezegd wordt dat dat een lange adem vraagt. 'Executiekracht vergroten, meer klantcentrisch werken, dus redeneren vanuit burgers en bedrijven en zorgen dat wet- en regelgeving beter op elkaar aansluiten.' De staatssecretaris heeft in de Tweede Kamer gezegd dat dienstverlening prioriteit heeft en in de kabinetsreactie op de parlementaire ondervraging over de kinderopvangtoeslag en in de nota Werk in Uitvoering is ook veel aandacht voor dienstverlening.
'Het lijkt soms of dienstverlening een doel op zich is, maar het is onderdeel van onze doelstelling compliance te bereiken', zegt De Leeuw. 'Dienstverlening en toezicht zijn twee kanten van dezelfde medaille.' Het belangrijkste is dat mensen snappen wat ze moeten doen, hoe ze aan de regels kunnen voldoen en dat het hun zo makkelijk mogelijk wordt gemaakt, stelt De Leeuw. 'Daarmee is dienstverlening van iedereen. Ieder contact met burger en bedrijf kan als dienstverlenend ervaren worden.' Ze is er trots op dat de tax-talent-trainees voor het eerst ook bij KI&S een opdracht hebben gedaan. Zij brengen in kaart hoe je begrijpelijke communicatie voor burgers en bedrijven kunt ontwikkelen zonder afbreuk te doen aan de taak van de Belastingdienst als rechtshandhaver. De Leeuw wijst erop dat er in Nederland 2 miljoen laaggeletterden zijn en dat er een grote groep is die het spannend vindt om contact te hebben met de Belastingdienst, die de brieven niet opent en die de weg niet weet. 'Ik vind dat wij met die mensen in het achterhoofd de stap moeten nemen naar betere dienstverlening. Dan raak je ook de massaliteit. Brieven moeten zo helder zijn dat deze mensen snappen wat ze doen.'
Smink vertelt dat de brieven zo complex zijn dat zelfs de meest ervaren lezers er problemen mee hebben. Hij vertelt dat in een overleg van de vijf grote uitvoeringsorganisaties van de overheid iemand een aanslag had gekregen van autobelastingen en die niet begreep. 'We lopen soms vast in een juridisch veld', zegt hij. De Blieck zegt: 'Ik denk dat we de brieven te veel gejuridiseerd hebben.' De Leeuw: 'We zijn bang voor het risico dat we iets missen, maar anders mis je 2 miljoen mensen.'

Burgers en bedrijven centraal

Hoe stel je burgers en bedrijven echt centraal? Volgens De Leeuw kunnen er veel stappen gezet worden. 'Ga bij de ideevorming al in gesprek, test brieven, juist bij de doelgroep die er moeite mee heeft. Zo kun je heel waardevolle informatie ophalen. Juist gebruikerstesten vallen vaak weg als er minder tijd is. Ik vind dat we dat excuus niet mogen gebruiken.'
Medewerkers van KI&S moeten 's ochtends voordat ze met hun werk kunnen beginnen meerdere systemen opstarten. Het btw-systeem van de dienst is 40 jaar oud. Er kan veel verbeterd worden. Via de chat wil iemand weten of de Belastingdienst met ict-systemen weer opnieuw zou kunnen beginnen en hoe dat eruit zou zien. 'Het zou mooi zijn, maar het kan niet. Er is veel achterstallig onderhoud', zegt Smink. 'We zijn bezig met de verbouwing, maar tegelijkertijd is de winkel open. We doen zulk belangrijk werk voor Nederland. Dat kunnen we niet even stopzetten. De realiteit is net iets anders dan het ideaalbeeld.'
'Laat medewerkers zelf zeggen wat ze een goed systeem vinden, als die mogelijkheid er is. Laat het niet aan hogere

managers over', zegt de Blieck. Hij wijst erop dat fiscalisten en ict'ers een andere taal spreken. 'Je moet ze met elkaar in verbinding brengen.'
Systemen zijn belangrijk, erkent Happé. 'Maar het zit uiteindelijk in houding, in begrip. Als er een gewone burger voor de rechter staat, vat de rechter het standpunt van de burger samen. Is dit wat u bedoelt? Vraag dat ook aan belastingplichtigen.'
Bij burgers en bedrijven centraal stellen hoort ook dat de Belastingdienst klachten serieus neemt, stelt De Leeuw. 'Klachten zijn een waardevolle bron van informatie. We kijken ook in welke situaties het belangrijk is telefonisch contact op te nemen met de burger. Daar maken we nu steeds meer stapjes in.'
Smink vertelt over een recent werkbezoek van hem aan collega's die bezig zijn met de tijdige implementatie van de EU btw e-commerce wetgeving. Bedrijven die van de nieuwe mogelijkheden gebruik willen maken, moeten zich aanmelden. 'In plaats van een afwijzende brief te schrijven als er iets niet goed is in de aanvraag, bellen we bedrijven. We zeggen: u kunt dit aanpassen, anders moeten we het afwijzen. Dat is de essentie van dienstverlening. We moeten deze wetgeving per 1 juli (2021) invoeren, maar we helpen bedrijven daar zo goed mogelijk bij.'

Transformatie Belastingdienst

Iemand chat, verwijzend naar het rapport van EY: 'Waarom spreken we eigenlijk niet van een transformatie Belastingdienst in plaats van een transformatie dienstverlening?'
'Klopt. Daar gaat het EY-rapport volgens mij ook over, en het zoomde sterk in op de dienstverlening', zegt De Leeuw. 'Ik vind dit een mooie vraag. Het gaat ons allemaal aan.'
De Blieck vertelt dat er ook in wetgeving wordt gekeken of kleine aanpassingen mogelijk zijn, waardoor het gemakkelijker wordt voor burgers en bedrijven. Als voorbeeld noemt hij de middelingsregeling. 'Je moet heel veel stappen zetten om daarvoor in aanmerking te komen.'
Smink wijst op het belang van eenvoudige wetgeving. 'Daartoe hebben we een oproep gedaan aan de politiek. Ook is het belangrijk dat signalen uit de uitvoering op tafel komen bij de wetgever. Daar hebben we nog een stap in te maken.'

Symposium november

De symposiumcommissie van de VHMF wil op 18 november weer een symposium organiseren, bij voorkeur niet online, maar als vanouds in een zaal. 'Welke onderwerpen moeten daar prominent op de agenda staan?' informeert Overes.
'Vakkennis, best practices delen', zegt Happé. 'Dat is niet alleen nuttig voor beginnende fiscalisten, ook voor mensen die al jaren in het vak zitten. Het zorgt voor awareness van wat het betekent om met het recht bezig te zijn.'
Smink vindt dat de vraag gesteld moet worden aan VHMF-leden. 'Zij moeten bepalen waar ze het over willen hebben. En ik kijk ernaar uit om de thema's in een volle zaal te bespreken. Verder vind ik dat we alles wat we vandaag hebben gezegd meteen in de praktijk moeten brengen.' Ook De Leeuw vindt de inbreng van de VHMF-leden belangrijk. 'Daarnaast zou ik willen weten welke thema's in de buitenwereld spelen.'
De Blieck hoopt dat de nieuwe staatssecretaris van Financiën een van de sprekers is. 'Ik zou de staatssecretaris willen horen over hoe trots hij is op de Belastingdienst en het vakmanschap van de medewerkers.' Ook hoopt hij dat de staatssecretaris zich echt wil verbinden aan de dienst. Dat we dat terugzien in de brieven aan de Tweede Kamer. Nu staat er: de Belastingdienst kan dit niet uitvoeren, in plaats van: ik kan dit niet uitvoeren als staatssecretaris van Financiën.' Verder doet hij een oproep aan medewerkers om met hem in gesprek te gaan over de dienst. 'De beste adviseurs zitten gewoon bij ons in de dienst. Meld je aan.'
Onlangs had hij een gesprek met de medezeggenschap van KI&S, waar hij met tevredenheid op terugkijkt. 'Het aanbod om met ons in gesprek te gaan geldt voor iedereen', zegt De Leeuw. 'Ik vind de afstand tussen KI&S en vaktechniek en tussen toezicht en dienstverlening te groot.'
'We kunnen allemaal dienstverlenend zijn', stelt Smink. 'We moeten luisteren naar elkaar en naar burgers en bedrijven. Probeer te begrijpen wat er aan de hand is. Dat zal ons heel erg helpen. Ik heb er veel vertrouwen in dat dat kan, maar ik ben er ook van overtuigd dat dat moet.'
Vergeet de belastingadvieswereld niet, vindt Happé. 'Doe iets meer aan het vertrouwen tussen de belastingadvieswereld en de Belastingdienst. Nu is er ruis op de lijn. Kom met elkaar in contact en heb begrip voor elkaar. De Belastingdienst zit in een heel moeilijke periode, maar de samenleving heeft ook weinig vertrouwen in de advieswereld vanwege agressieve taxplanning. Zoek naar de verbinding.'
'Eens', zegt Smink. 'De wil om samen te werken is er van beide kanten. Fiscaal dienstverleners zijn belangrijk, want zij staan in contact met burgers en bedrijven.'

Blijf in gesprek

Aan het slot van het webinar durft voorzitter Overes zich niet te wagen aan een samenvatting. 'Er is zoveel besproken.' Ze zegt dat ze een positief gevoel overhoudt aan de bijeenkomst. 'Ik dacht: houdt dit een keer op, de manier waarop de Belastingdienst en de politiek met elkaar omgaan en de manier waarop de Belastingdienst in het nieuws komt. Maar vandaag heb ik het gevoel dat er ook heel veel goed gaat en dat gevoel neem ik mee naar huis. Ik hoop dat dit ook voor anderen geldt.'
Namens het bestuur van de VHMF bedankt ze de symposiumcommissie voor de intensieve voorbereiding, de gasten aan tafel voor hun inspirerende woorden, hun transparantie en openheid en de deelnemers thuis voor hun belangstelling en hun vele vragen en reacties. 'En de oproep aan ons allemaal is: blijf met elkaar in gesprek.'

Zijn we als Belastingdienst wel zo goed bezig? Soms wel, en vaker dan je denkt

door Rens Paternotte

In Informatief nr. 98 schreef Thijs Hellegers een column onder de titel "Zijn we als Belastingdienst wel zo goed bezig?" In deze bijdrage wil ik reageren op een deel van zijn column, de alinea waarin Thijs schrijft: *Al filosoferend over de vraag of de Belastingdienst wel zo goed bezig is, haakt mijn denken op een fundamenteel punt. Als uitvoerende instantie werkt de dienst ook mee aan zaken waar ik als persoon moeite mee heb. Dat zijn zaken die geleid hebben tot kwalificatie van Nederland als belastingparadijs: rulings, afspraken met multinationals, belastingverdragen. Het scheelde maar een haartje of de dividendbelasting was afgeschaft.*

Vooropgesteld: als het hebt over de vraag of we[1] als Belastingdienst wel zo goed bezig zijn dan heb je het over twee vragen: past de Belastingdienst de regels goed toe en maakt de Belastingdienst de goede keuzes bij de manier waarop dat gebeurt. Als de regels duidelijk zijn, dan heeft de Belastingdienst geen ruimte om daarvan af te wijken. De vraag of de Belastingdienst wel zo goed bezig is speelt daar dus niet. Dat is iets dat vaak over het hoofd gezien wordt, zowel door de politiek als door de pers, die alles wat fout gaat wijt aan de uitvoerende instanties. Thijs verwijst in dat verband terecht naar het boek van Jesse Frederik. Ook een recent artikel in de Volkskrant[2] geeft daar weer eens blijk van.

De vraag of we als Belastingdienst wel zo goed bezig zijn speelt wel als het gaat om de keuzes die gemaakt worden bij de uitvoering van de regels (inrichting van de processen, communicatie, selectie, gebruik maken van beleidsruimte, etc.). Maar speelt dat wel bij de voorbeelden die Thijs noemt in de hierboven geciteerde alinea? Ik laat in het midden of Nederland terecht gekwalificeerd wordt als belastingparadijs. Voor deze discussie is dat niet relevant.
Maar dat de door Thijs genoemde voorbeelden (rulings, afspraken met multinationals en belastingverdragen) geleid hebben tot de kwalificatie van Nederland als Belastingparadijs waag ik te betwijfelen, en die twijfel is nog groter als het gaat om de vraag of het handelen van de Belastingdienst als uitvoeringsorganisatie daaraan heeft bijgedragen.

Op zichzelf zijn rulings (waaronder afspraken met multinationals) geen reden om Nederland als een belastingparadijs te kwalificeren. Bedrijven krijgen door middel van rulings zekerheid vooraf over de toepassing van het Nederlandse belastingrecht in hun specifieke persoonlijke situatie. Dat geldt voor Nederlandse bedrijven, maar ook voor buitenlandse bedrijven die zekerheid willen hebben over de Nederlandse fiscale gevolgen van hun plannen. De regels die van toepassing zijn op vooroverleg zijn vastgelegd in het Besluit Fiscaal Bestuursrecht. Zolang bedrijven voldoen aan de voorwaarden van dit besluit is de Belastingdienst in principe verplicht om de gevraagde zekerheid vooraf te verstrekken. Het maken van afspraken met de fiscus over onzekerheden en onduidelijkheden in de fiscale wetgeving past juist in wat je van een goed functionerende belastingdienst mag verwachten: dienstverlening en maatwerk.

Van bevoordeling is geen sprake, al bestaat er in de pers een hardnekkig beeld dat dat wel zo is. De geheimhoudingsplicht helpt ook niet om dat beeld weg te nemen.
Er zijn de laatste jaren heel wat onderzoeken gedaan naar de rulingpraktijk (intern, maar ook door de Algemene Rekenkamer en een externe commissie van hoogleraren (de commissie Bouwman-van der Geld). Steeds bleek dat vrijwel alle afgesloten rulings in overeenstemming waren met wet, jurisprudentie en beleid.
Wel is het zo dat er in de loop van de jaren steeds vaker rulings afgesloten werden met ondernemingen met heel

[1] Voor mij geldt dezelfde disclaimer als voor Thijs

[2] Volkskrant, 20 augustus 2021, Vermorzeld in de raderen van de Belastingdienst

weinig economische banden met Nederland, de z.g. brievenbusmaatschappijen. Meestal spelen fiscale overwegingen een belangrijke rol bij de oprichting van brievenbusmaatschappijen in Nederland. Overigens heeft het overgrote deel van de brievenbusmaatschappijen helemaal geen ruling afgesloten met de Belastingdienst.
Het grote aantal brievenbusmaatschappijen en de enorme geldstromen die via deze brievenbusmaatschappijen door Nederland naar echte belastingparadijzen[3] gesluisd worden hebben er wel toe geleid dat Nederland in de loop der jaren steeds vaker als belastingparadijs gekwalificeerd is. Daarbij zijn ook de rulings in een kwaad daglicht komen te staan, maar dat is in mijn ogen dus niet terecht. Het is vooral het ontbreken van bronbelastingen op rente en royalty's in Nederland en het uitgebreide netwerk van belastingverdragen van Nederland dat Nederland aantrekkelijk maakt als doorstroomland.
Jarenlang leek het onmogelijk om belastingontwijking (het gebruik maken van legale routes om belasting te besparen, vaak door gebruik/misbruik te maken van de verschillen tussen de belastingregimes van landen) tegen te gaan omdat landen niet bereid waren om daarover in internationaal verband gezamenlijk afspraken te maken. Vanaf 2012 heeft de OESO (en kort daarna ook de EU) grote stappen gemaakt om dat wel mogelijk te maken. Nederland heeft in het kader van deze ontwikkelingen niet altijd even handig geopereerd, en daarbij wel eens de verdenking op zich geladen dat Nederland bezig was om te traineren.

In 2019[4] heeft staatssecretaris Snel besloten dat Nederland geen rulings meer afsluit met ondernemingen met geringe economische banden met Nederland en ook niet met ondernemingen die zekerheid vooraf willen over rechtshandelingen waarbij belastingontwijking (in Nederland of in een ander land) het doorslaggevende motief is. Ook worden geanonimiseerde samenvattingen van rulings op internet gepubliceerd[5]. Ook onder dat nieuwe beleid is het handelen van de Belastingdienst dus gestoeld op regelgeving.

Samenvattend wat betreft de rulingpraktijk: deze praktijk is gebaseerd op regelgeving, en uit diverse onderzoeken blijkt dat de Belastingdienst deze regelgeving goed uitvoert.
Ook als het gaat om belastingverdragen vind ik niet dat Thijs die terecht naar voren brengt als zaken waarbij de Belastingdienst bezig is met het toepassen van regels op een wijze die bijdraagt aan de kwalificatie van Nederland als belastingparadijs. De grootste kritiek op Nederland op dit terrein is dat Nederland veel belastingverdragen heeft afgesloten met ontwikkelingslanden, waarin het belastingverdrag die ontwikkelingslanden beperken in het heffen van hun nationale belastingen op dividenden, rente en royalty's, die vennootschappen gevestigd in zo'n ontwikkelingsland uitkeren aan vennootschappen in Nederland. Daar kun je ook heel veel over zeggen, maar werk waar je moeite mee zou kunnen hebben vloeit er niet voort uit dergelijke belastingverdragen voor de Nederlandse Belastingdienst. Ook hier beperkt de rol van de uitvoeringsinstantie zich tot het uitvoeren van de regels die in de verdragen zijn vastgelegd.

Overigens heeft Nederland aan 23 ontwikkelingslanden aangeboden om de belastingverdragen aan te passen, maar tot veel nieuwe verdragen heeft dat nog niet geleid. Zo hebben Nederland en Kenia in 2015 het belastingverdrag gewijzigd, maar die gewijzigde versie is nog niet in werking getreden. Waarom dat zo is weet ik niet, maar ik denk niet dat het is omdat Nederland het niet wil.
Kortom, als Nederland al een belastingparadijs is, dan is dat het gevolg van de regels, en niet van de wijze waarop de Belastingdienst de uitvoering vorm gegeven heeft.
De afschaffing van de dividendbelasting heeft overigens heel weinig met Nederland belastingparadijs of met de kloof tussen de hardwerkende en vermogende Nederlanders te maken. Het is moeilijk om te definiëren welke personen en bedrijven zouden profiteren van het afschaffen van de dividendbelasting. Voor sommige buitenlandse aandeelhouders van Nederlandse beursfondsen kan de Nederlandse dividendbelasting een negatief effect hebben op hun beleggingsopbrengsten, en dat kan de beursfondsen belemmeren in het aantrekken van kapitaal. Maar heel veel aandeelhouders hebben er weer weinig last van, omdat zij de Nederlandse dividendbelasting kunnen verrekenen met de inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting in hun woonland.

Ik vond het afschaffen van de dividendbelasting overigens wel een goed idee, ik heb dat in 2005 al een keer in een artikel in Informatief bepleit (Voor de liefhebbers is dat artikel digitaal te raadplegen op VHMF.nl). De argumenten die wij toen aanvoerden heb ik in 2018 niet gehoord. Alleen kon ik in 2005 niet bevroeden dat er ooit een internationale communis opinio zou komen die inhoudt dat elk land een soort poortwachtersfunctie heeft ten aanzien van geldstromen die terechtkomen in laagbelastende jurisdicties, en dus wel een dividendbelasting moet hebben voor dividenduitkeringen die (uiteindelijk) terechtkomen in dergelijke landen. Op dat punt ben ik van mening veranderd.
Volgens mij wordt de kloof tussen de hardwerkende Nederlanders en de vermogende Nederlanders (die dat vermogen overigens soms ook door hard werken vergaard hebben) vooral veroorzaakt door de manier waarop Nederland de inkomsten uit vermogen belast, maar die manier is voor buitenlanders niet zo aantrekkelijk dat zij zich daarom in Nederland vestigen of hun vermogen in Nederlandse vennootschappen onderbrengen. Of houdt het weer ze misschien tegen?

[3] Daarmee bedoel ik in dit verband landen zonder winstbelasting of met een heel laag tarief

[4] Besluit van 19 juni 2019, nr. 2019/13003

[5] https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/standaard_functies/prive/contact/rechten_en_plichten_bij_de_belastingdienst/ruling/ de links naar de samenvattingen staan helemaal onderaan

VHMF Ontwikkelingen

door het bestuur

We hebben weer een prachtig symposium voor de boeg staan met een boeiend thema en mooie sprekers. Maar we zijn als bestuur ook druk bezig met een aantal andere interessante ontwikkelingen, waarvan we een aantal graag voor jullie uitlichten.

Vakmanschap

Allereerst onze contacten met de dienstleidingen over vakmanschap. Naar aanleiding van onze brief aan onze SG hebben we het genoegen gehad hem hierover te spreken. Daarbij zijn we met een afvaardiging van het bestuur niet alleen in de gelegenheid gesteld onze zorgen te uiten maar hebben we ook de concrete uitnodiging gekregen om constructief mee te denken. Dat heeft geresulteerd in het benaderen van de stichting Beroepseer om een traject op maat te gaan ontwikkelen om het vakmanschap van ambtenaren bij de Belastingdienst, Toeslagen en de Douane nog meer kracht bij te zetten. Daarover hebben we vervolgens onder meer gesproken met de pDG van de Belastingdienst, de DG van Toeslagen en de DG van de Douane. En, inmiddels zijn we zover dat we bijna kunnen gaan beginnen met het traject. Houd het intranet dus in de gaten.

De VHMF als vereniging

Zoals jullie misschien al in de Van het Bestuur hebben kunnen gelezen, worstelen we als bestuur al enige tijd met hoe we ons als vereniging willen positioneren. Daarbij merken we dat er zeer veel verschillende meningen zijn over hoe wij ons als vereniging willen ontwikkelen. Sommigen zijn lid geworden vanwege de rechtspositionele aspecten van de VHMF terwijl anderen daar veel minder mee hebben. En dat geldt ook voor het vaktechnische aspect van de VHMF, evenals het netwerk. Wij noemen onszelf een "beroepsvereniging" om dat goed tot uiting te laten komen, omdat we vinden dat we niet alleen een vakbond zijn. Tegelijkertijd merken wij dat 'beroepsvereniging' weinig harten sneller doet kloppen en we het moeilijk hebben om onze positie op het punt van vakmanschap waar te maken. Als bestuur zijn we bezig daarover na te denken. Hoe positioneren we de vereniging, past de structuur van de vereniging nog bij wat de leden willen? Het bestuur hoopt de ALV in november bij te kunnen praten over onze zoektocht en in april concreet een plan aan de leden te kunnen voorleggen. Mochten jullie daar al gedachten over hebben, zien we die natuurlijk graag tegemoet. Want, jullie zijn de VHMF.

Leergeschiedenissen

Verder vermelden we hier nog graag dat een viertal studenten in de afgelopen periode in opdracht van het project leergeschiedenissen onderzoek hebben gedaan op twee MKB kantoren van de Belastingdienst. Één van de vier studenten vindt het onderwerp zodanig interessant dat hij inmiddels bezig is er zijn master-scriptie over te schrijven.

Dit project is een samenwerking tussen de vakgroep Geschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen en de VHMF en wordt uitgevoerd bij de Belastingdienst. Het project heeft als doel het doen van onderzoek naar de professionele ruimte van de inspecteur in het kader van handhaving en toezicht. De samenwerking tussen de Rijksuniversiteit Groningen en de VHMF bestaat al lange tijd. Namens de VHMF is met name Paul Gunnewijk hierbij nauw betrokken geweest. Eerdere projecten hebben geleid tot een reeks scripties over verschillende zaken die met ons werk samenhangen zoals Horizontaal Toezicht, de diverse managementstijlen binnen de Belastingdienst, de effecten van Switch op de organisatie en de Vooringevulde Aangifte.

In de afgelopen periode heeft dit geresulteerd in twee zeer boeiende leergeschiedenissen die aan de VHMF zijn opgeleverd. We hopen jullie op een later moment meer hierover te kunnen vertellen. Namens de VHMF zijn deze onderzoeken gecoördineerd door Herman Schrör en Geeske de Graeff. Het bestuur is hen en de studenten zeer dankbaar hiervoor, alsook eenieder die op enige wijze hieraan een bijdrage heeft geleverd.

CMHF-aangelegenheden

Zoals jullie misschien allang weten is de VHMF aangesloten bij de vakbond CMHF voor de collectieve rechtsbijstand. De informatie van de CMHF is vooral en het eerst te vinden op de website van de CMHF en de beschikbare nieuwsbrieven. Daar hebben jullie onlangs onder meer kunnen lezen hoe het ervoor staat met de CAO onderhandelingen en dat de gezamenlijke bonden samen met de dienstleidingen een oproep hebben gedaan aan informateur Remkes. Wil je meer weten en snel op de hoogte van relevante ontwikkelingen? Schrijf je dan in voor alle beschikbare nieuwsbrieven, en kijk regelmatig op de website www.cmhf.nl.

Jullie steun blijft in ieder geval hard nodig. Zoals al blijkt uit het moeizame proces wat geleid heeft tot, hopelijk op het moment van lezen, een zeer beperkte en beleidsarme CAO. Daarnaast is er in het DGO ruimschoots gesproken over ontwikkelingen zoals screening bij de Douane, de ontvlechting van de Belastingdienst en integriteit bij het doen van je eigen aangifte.

En tot slot, weet ook dat de CMHF de informatiebron is als het gaat om inkomen uit de voormalige dienstbetrekking.

Kom naar de ALV en laat je stem horen

Het bestuur van de Vereniging van Hogere ambtenaren bij het Ministerie van Financiën nodigt alle leden van harte uit tot het bijwonen van de algemene ledenvergadering voorafgaand aan het symposium op 18 november 2021. Deze vindt evenals het symposium, plaats in zaal Progress van de Jaarbeurs te Utrecht van 09.30 - 12.00 uur met aansluitend de mogelijkheid tot een lunch van 12.00 - 13.00 uur.

Inschrijving kan eenvoudig via de website www.VHMF.nl. Daar kunt u ook aangeven of u gebruik wilt maken van de lunch.

Het bestuur stelt uw komst zeer op prijs!

Algemene ledenvergadering 2018

Tot slot

door de symposiumcommissie

Beste lezer,
We kunnen ons geluk niet op! Dit najaar houden we weer een live-symposium!
Als vervolg op ons webinar 'Bouwen aan vertrouwen' uit november 2020 zijn we afgelopen juni op zoek gegaan naar 'de weg naar de beste Belastingdienst', terug naar de essentie van ons werk. In deze Informatief kunt u een mooi verslag hiervan lezen, gemaakt door Wilma van Hoeflaken.

Ook al zijn we inmiddels best bedreven in het organiseren van webinars, we zijn toch wel heel blij dat we weer live mensen op het podium in de Utrechtse Jaarbeurs kunnen zetten. Lang was dit overigens nog onzeker, niet alleen óf we weer mochten samenkomen, maar ook met hoeveel dan en onder welke voorwaarden? Vinden we het genoeg voor een live-evenement als we maar 75 mensen mogen ontvangen? Gaan we dan het evenement tegelijkertijd streamen naar de overige geïnteresseerde leden? Als we (meer) mensen mogen ontvangen, hebben we dan de tools om de coronacheck app te scannen? Allemaal vragen en lange tijd onzekerheid.
Maar de kogel is door de kerk, we gaan live, met een maximum van 450 deelnemers in de zaal, een spectaculair programma en – natuurlijk! – een afsluitende borrel!

In de vorige webinars hebben we ons vooral gericht op het weer opbouwen van vertrouwen en het borgen van onze kwaliteit en vakmanschap. Voor dit symposium heeft het VHMF-bestuur ons gevraagd te kiezen voor een vakinhoudelijk onderwerp, liefst met een rol voor Douane. En dat bleek makkelijker gevraagd dan bedacht... Waar we normaal een jaar daarvoor tot onze beschikking hebben, hadden we nu minder dan 5 maanden (met daarin de vakantieperiode!) om een onderwerp te kiezen, schrijvers te zoeken voor deze Informatief, sprekers te vinden voor het symposium, en dat allemaal terwijl we het grootste deel van de tijd niet wisten of we een webinar aan het organiseren waren of een live-symposium.
We hebben eindeloos gediscussieerd via al dan niet hybride bijeenkomsten waarbij de helft elkaar 'in person' ontmoette en de andere helft via beeldscherm aansloot. Er zijn vele onderwerpen gepasseerd, waarbij toch wel de rode draad was dat technologie in de toekomst van de Belastingdienst een grote, wellicht bepalende rol gaat krijgen. Vraagstukken over crypto-valuta, e-commerce, digitale verdienmodellen, platformeconomie en ga zo maar door.
Voor dit symposium pakken we daarom het gebruik van data en Artificial Intelligence (AI) bij de kop. Wat betekenen de ontwikkelingen op dit gebied voor de toekomst van de Belastingdienst?
Sturen op data en AI hebben impact op onze maatschappij. Deze impact kan positief zijn doordat het veel kansen biedt, maar er zijn ook zorgen over de risico's van deze ontwikkeling. "Data zijn in de ogen van de overheid niet alleen de brandstof voor toekomstige groei, ze zijn ook onmisbaar voor het opbouwen van een data-gestuurde autocratie. Daarom moeten die data in staatshanden zijn, of in elk geval onder direct staatstoezicht worden gebracht". Dit citaat uit NRC ziet op China, maar wat staat ons hier te wachten?
Data en AI zijn medebepalend voor de toekomst van de Belastingdienst, bijvoorbeeld ten aanzien van onze producten en processen. Wat is het en wat kun je er wel/niet mee? Wat hebben we voor ogen om te gaan doen met AI binnen de blauwe en groene Belastingdienst? Wat werkt wel, wat niet? Wat hebben we nodig om goed voorbereid te zijn op een toekomst waar AI een grote rol speelt? Lees het artikel van Yvon van den Boer en Gerald Munters in deze Informatief. Zij lichten een klein tipje van de sluier op.

Maar eerst nog even terug naar de invulling van ons symposium. Hans Gribnau, hoogleraar belastingrecht in Tilburg en auteur van artikelen over o.a. fiscale rechtsbeginselen,

ethiek en legitimiteit, zal ons als dagvoorzitter door de middag leiden. Samen met Diana van Hout zal hij tijdens het programma reflecteren op data en ethiek in de context van de Belastingdienst en Douane, 'wat kan wel en wat kan niet'. We hebben Frank Heijmann, hoofd handelsrelaties bij de Douane, bereid gevonden zijn visie te geven op gebruik van data in de toekomst en de mogelijkheden die AI daarbij biedt. Verder zal zijn collega X, data scientist
en bezig met machine learning bij de Douane, een korte pitch verzorgen.
Naast de ervaringen van de Douane komt ook het gebruik – nu en in de toekomst – van data en AI door de blauwe dienst aan bod. Arthur van der Linden zal ons meenemen in het relatief nieuwe domein van Tax & Technology. Deze fiscaal econoom, winnaar van de Stevensprijs 2020 en werkzaam als specialistisch adviseur Tax & Technology bij de Belastingdienst bespreekt met ons de mogelijkheden van Artificial Intelligence. In hoeverre raakt het ons en neemt het ons werk over?
Dr. Bram van der Sar, recentelijk gepromoveerd op de fiscale geheimhoudingsplicht, zal ons in een pitch meenemen in wat er allemaal schuilgaat achter art. 67 AWR en wat dit betekent voor werken met data en AI technieken. Onze SG Bas van der Dungen plaatst tenslotte deze ontwikkelingen in een breder perspectief.

Ter voorbereiding op dit mooie symposium kunt u in deze Informatief (zoals u van ons gewend bent) een aantal artikelen lezen van (oud-)collega's die werkzaam zijn op het terrein van AI. Is AI bijvoorbeeld de heilige graal? Heb je inderdaad 'goud' in handen als je toegang hebt tot zoveel data? Thijs Hellegers kijkt hier kritisch tegen aan. Frank Heijmann en zijn Douane-collega John Peters geven ons alvast een voorproefje van Franks verhaal over de opdracht van de Douane om de internationale handel met al zijn uitdagingen te controleren en over de nieuwe aanpak die de Douane hanteert, waarbij data en AI een rol spelen. Yassir Nejmi neemt ons mee in een nieuwe ontwikkeling die hij voorbij ziet komen, namelijk de 'tax data hub'. En tot slot geeft Arthur van der Linden ons een eerste introductie in het domein Tax & Technology.
Wij willen hen hiervoor natuurlijk heel hartelijk bedanken!

We kijken er naar uit u op 18 november weer in levende lijve te ontmoeten in de Jaarbeurs en wensen u voor nu veel leesplezier.

Tot binnenkort
De symposiumcommissie
Wilma Kamminga (voorzitter), Corinda Jacobs-de Winter, Hanskje Nagel, Thijs Hellegers, Paul Gunnewijk, Paul Soomers, Gerard Spoorenberg en Bas Bogaarts

Programma symposium 2021

Data: Goud of Fout?

Groen-Blauwe ontwikkelingen

13:00 Opening

Jurjen Glazenburg, Voorzitter VHMF

Dagvoorzitter
Hans Gribnau, hoogleraar methodologie van het belastingrecht aan de Tilburg University en bijzonder hoogleraar kwaliteit van fiscale regelgeving aan de Universiteit Leiden

Douane, opmars logistieke stromen met bijbehorende data en Artificial Intelligence
Frank Heijmann, strategisch adviseur internationale handel en grensmanagement bij het Ministerie van Financiën/Douane

Tax & Technology: een eerste introductie
Arthur van der Linden, specialistisch adviseur Tax & Technology, docent/coördinator Tax & Technology, Tilburg University

14:15 Pauze

Pitch: Douanetoezicht, data en 'machine learning'
X, senior beleidsadviseur en data scientist bij het Landelijk Kantoor Douane in Rotterdam

Ethiek en data: wat kan wel en wat kan niet?
Hans Gribnau met filmfragment Diana van Hout

Pitch: Geheimhoudingsplicht art. 67 AWR en data
Bram van der Sar, specialist formeel recht, team intensivering aanpak verhuld vermogen

In gesprek met...
Bas van den Dungen, secretaris-generaal bij het ministerie van Financiën

Slotbeschouwing door de dagvoorzitter
Hans Gribnau

16:00 Napraten onder het genot van een hapje en drankje

Ledenadministratie VHMF

Ingeval van: - Adreswijziging
- Wijziging kantoor
- Naar postactief
- Aanmelding/opzegging lidmaatschap,

wordt u verzocht van dit formulier gebruik te maken. Leden die hun actieve loopbaan beëindigen kunnen hun lidmaatschap omzetten in een postactief lidmaatschap tegen een gereduceerde contributie.

Opsturen naar:
Ledenadministratie VHMF
De Meent 9
6921 SE Duiven

of liever naar:
ledenadministratie@vhmf.nl

Titel: _____

Naam en voorletters: _____ Roepnaam _____ m/v

SAP-nummer _____ Geboortedatum _____

Huisadres: _____

Postcode/Woonplaats: _____

In dienst van (Min. / regio / kantoor): _____

Kantooradres: _____

Postcode/Woonplaats kantoor: _____

Telefoon privé: _____ Telefoon kantoor: _____

Privé e-mailadres: _____

Extern e-mailadres kantoor: _____

Reden mutatie (aankruisen)

0 Nieuw lid	M.i.v.: _____	*(Ondertekenen)
0 Adreswijziging:	M.i.v.: _____	
0 Postactief lid:	M.i.v.: _____	
0 Buitengewoon lid:	M.i.v.: _____	
0 Beëindiging lidmaatschap	M.i.v.: _____	
0 Wijziging eenheid	M.i.v.: _____	

- Opzegging dient schriftelijk of per E-mail vóór aanvang van het nieuwe kalenderjaar te geschieden. Zonder opzegging eindigt het lidmaatschap niet automatisch bij ontslag of pensionering. Bij opzegging gedurende het jaar blijft de contributie over het lopende jaar volledig verschuldigd.
- De contributie per 1 januari 2018 bedraagt € 15,30 per maand voor actieve leden en € 91,80 per jaar voor postactieve leden. Als u nog in loondienst bent, kunt u voor de contributie gebruik maken van de IKAP-regeling.
- Hij/zij draagt zorg voor de centrale inning van de contributie via P-Direkt. Hem/Haar is bekend dat deze inhouding via de salarisadministratie in SAP ook bekend is bij het dienstonderdeel waar hij/zij werkzaam is.

Datum, _____ Handtekening, _____